

DIARI DE SESSIONS

DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

X legislatura

Tercer període

Sèrie C - Número 231

29 d'octubre de 2013

Comissió d'Estudi del Dret a Decidir

Presidència de la M. H. Sra. Núria de Gispert i Català

Sessió núm. 6

SUMARI

Compareixença

de Francesc de Carreras Serra, catedràtic de dret constitucional (tram. 357-00404/10) p. 3

Compareixença

de Mercè Barceló, catedràtica de dret constitucional de la Universitat Autònoma de Barcelona (tram. 357-00414/10) p. 23

Pla de treball

de la comissió (tram. 394-00006/10) (continuació) p. 33

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

El DSPC reproduceix només les intervencions orals fetes durant la sessió. La resta de documentació que acompanya la intervenció es pot consultar a l'expedient de la comissió.

Transcripció i correcció: Mallol Traductors Associats · Imprès al Parlament
ISSN: 0213-7976 (general), 0213-7992 (sèrie C) · DL: B-3.468-1982 · www.parlament.cat

SESSIÓ NÚM. 6

La sessió s'obre a les quatre de la tarda i dotze minuts. Presideix la presidenta del Parlament. Assisteixen la Mesa la secretària general i el lletrat major.

Hi són presents els diputats Antoni Font Renom i Oriol Pujol i Ferrusola, pel G. P. de Convergència i Unió; Gemma Calvet i Barot i Marta Rovira i Vergés, pel G. P. d'Esquerra Republicana de Catalunya; Maurici Lucena i Betriu i Ferran Pedret i Santos, pel G. P. Socialista; Jaume Bosch i Mestres, pel G. P. d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa, i Quim Arrufat Ibáñez, pel G. Mixt.

Assisteixen a aquesta sessió el catedràtic de dret constitucional Francesc de Carreras Serra, i la catedràtica de dret constitucional de la Universitat Autònoma de Barcelona, Mercè Barceló Serramalera.

ORDRE DEL DIA DE LA CONVOCATÒRIA

1. Compareixença de Francesc de Carreras Serra, catedràtic de dret constitucional, davant la Comissió d'Estudi del Dret a Decidir (tram. 357-00404/10) Comissió d'Estudi del Dret a Decidir. Compareixença.

2. Compareixença de Mercè Barceló, catedràtica de dret constitucional de la Universitat Autònoma de Barcelona, davant la Comissió d'Estudi del Dret a Decidir (tram. 357-00414/10) Comissió d'Estudi del Dret a Decidir. Compareixença.

La presidenta del Parlament

Obrim la sessió de la Comissió d'Estudi del Dret a Decidir.

Bona tarda, senyors diputats i senyores diputades, abans de començar, preguntar si cap grup vol comunicar alguna substitució per a aquesta sessió. (*Veus de fons.*) Senyor Oriol Pujol...?

Oriol Pujol i Ferrusola

Sí, senyora presidenta. En la meua persona substitueixo el portaveu i president del grup, el senyor Turull.

La presidenta

Molt bé. La senyora Gemma Calvet...?

Gemma Calvet i Barot

Sí, presidenta. Substitueixo la portaveu, la senyora Marta Rovira.

La presidenta

D'acord, molt bé.

Avui substanciaré, en aquesta Comissió d'Estudi del Dret a Decidir, les compareixences, ja acordades, del senyor Francesc de Carreras i Serra i de la senyora Mercè Barceló i Serramalera, ambdós catedràtics; el senyor Carreras, fins al 15 de setembre, catedràtic de

dret constitucional a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Compareixença

de Francesc de Carreras Serra, catedràtic de dret constitucional (tram. 357-00404/10)

En primer lloc, comencem, doncs, amb la compareixença del senyor Francesc de Carreras.

I em permetran una breu referència biogràfica. Ha estat catedràtic de dret constitucional a la Universitat Autònoma de Barcelona, articulista i col·laborador habitual en diversos mitjans de comunicació, i ha estat membre del Consell Consultiu de la Generalitat de Catalunya entre els anys 1981 i 1998. Actiu militant antifranquista, va militar al PSUC del 1967 al 1986. Membre ben actiu del Foro Babel, també va participar en el «Manifiesto por un nuevo partido político» al juny del 2005, que va derivar en la creació del Partit Ciutadans - Partit de la Ciutadania, partit en el qual va concórrer en un lloc simbòlic a les eleccions del Parlament de Catalunya al novembre del 2006.

Pel que fa a l'objecte d'aquesta comissió d'estudi, com he dit abans, el senyor Francesc de Carreras ha escrit, i molt, sobre el dret a decidir, sobre la consulta, sobre els referèndums, i jo he extret dos paràgrafs d'alguns dels seus articles, per començar a parlar.

En un diu: «No existeix el dret a decidir, entès en el sentit que la voluntat dels ciutadans catalans expressada majoritàriament a les urnes sigui vinculant per a la resta d'espanyols, en qüestions que afectin també a aquests.» O bé, l'altra: «El Govern espanyol s'hauria de preocupar de saber quina és la voluntat dels catalans, els quals poden ser consultats per les autoritats estatals mitjançant un referèndum, d'acord amb el que estableix l'article 92 de la Constitució.»

Moltes més coses ha dit, el senyor De Carreras, però precisament per això avui l'hem convidat aquí, per sentir el seu parer i perquè pugui –en la mesura que pugui– respondre a les preguntes dels diputats i diputades. Per tant, sense més preàmbuls, dono la paraula al senyor Francesc de Carreras.

Francesc de Carreras Serra (catedràtic de dret constitucional)

Moltes gràcies, senyora presidenta, per les seves paraules. Gràcies, també, a tota la comissió per la invitació a poder parlar aquí.

El president Artur Mas, en el seu discurs d'investidura de la legislatura actual, es va comprometre a convocar un referèndum durant l'any 2014, en virtut de l'anomenat «dret a decidir». El contingut d'aquesta compareixença tindrà per objectiu fonamentar jurídicament, de forma breu, que aquest suposat dret no està reconegut pel dret internacional ni pel dret intern a un ens federatiu o subestatal, com és la Generalitat de Catalunya. Això es comprova examinant aquests dos ordenaments jurídics, l'internacional i l'intern, els únics que són vàlids i vigents a Catalunya. Per tant, d'antuvi, el que cal és presumir la seva inexistència.

Prèviament, cal fer unes precisions sobre el significat que es vol donar a l'invocar el dret a decidir per part dels seus partidaris. En efecte, aquest no es refereix al dret de sufragi, que, efectivament, pressuposa la facultat de tots els ciutadans de participar mitjançant el vot en les decisions polítiques, tant com a poder constituent com a poder constituït, fent ús dels mecanismes que preveuen les regles de la nostra democràcia constitucional; en aquest cas, sens dubte, el ciutadà decideix, o contribueix a decidir. És més, si el ciutadà no prengués decisions polítiques, estaríem en un sistema que de cap manera podria ser qualificat com a democràtic.

Per tant, és cert que dipositar el vot en una de les diverses eleccions que preveu l'ordenament, tant nacionals, com autonòmiques, com municipals o europees, suposa que el ciutadà contribueix a decidir la composició dels òrgans representatius corresponents en cadascun d'aquests àmbits. També és cert que als escassos supòsits de referèndum previstos en la nostra Constitució, i ara també en els estatuts aprovats recentment, així com en l'àmbit local, d'acord amb la Llei de bases que regula aquesta esfera de poder, també el ciutadà decideix al respondre a la pregunta que se li formula.

Ara bé, el sentit que es vol donar al terme «dret a decidir» no és assimilable a aquesta forma d'exercir la democràcia representativa o directa. Per als seus partidaris –per als partidaris del dret a decidir–, invocar aquest dret és pretendre que els ciutadans d'una determinada comunitat autònoma, en aquest cas Catalunya, puguin decidir unilateralment, per majoria, si volen seguir formant part d'Espanya o constituir-se com a estat independent. És a dir, el terme «dret a decidir» emmascara el que en el món del dret internacional es denomina «dret a l'autodeterminació dels pobles».

El dret internacional preveu, com és sabut, el dret d'autodeterminació per a situacions en les quals la població d'un territori pertanyent a un estat està discriminada en els seus drets respecte a la resta dels ciutadans, com és el cas dels territoris colonitzats respecte a la metròpoli. El dret d'autodeterminació que garanteix el dret internacional no té res a veure amb el principi de les nacionalitats del segle XIX d'acord amb el qual a cada nació, entesa en sentit cultural o ètnic –o racial o històric o lingüístic–, li corresponia un estat propi, un estat sobirà.

Per contra, l'actual justificació del dret d'autodeterminació la trobem avui en un principi consubstancial a la democràcia, com és la igualtat de drets de tots els ciutadans. Només en aquest cas pot invocar-se tal dret. Des d'aquest punt de vista, ningú mitjanament ben informat pot pretendre que els ciutadans de Catalunya estan discriminats. La Constitució garanteix la igualtat de drets dels ciutadans espanyols amb diversos preceptes, especialment en els articles 1.1, 9.2, 14, 139 i 149.1 primer, i, des del punt de vista que ens interessa, és meridianament clar l'article 139.1, que estableix que «tots els espanyols tenen els mateixos drets i obligacions en qualsevol part del territori de l'Estat». Per tant, al no haver cap discriminació entre ciutadans espanyols, cap territori al nostre Estat pot ser titular del dret d'autodeterminació que garanteix el dret internacional.

Aquesta és la raó d'aquest canvi de denominació. Els pressupòsits jurídics de l'exercici del dret d'autodeterminació no poden donar-se a Catalunya ni en cap altra comunitat autònoma. Així, doncs, a l'exercir aquest dret no s'obtidria l'objectiu de la independència, ja que, encara que s'assolís en un referèndum la majoria requerida, el resultat mancaria de tota validesa jurídica, requisit indispensable perquè la comunitat internacional, d'acord amb el dret que la regula, reconegués el nou estat català que s'ha escindit d'Espanya. Per tant, tot fa pensar que l'objectiu que es pretén en emprar el terme «dret a decidir» en lloc de «dret a l'autodeterminació» és obviar els requisits necessaris per ser titular d'aquest.

Ara bé, si el dret a decidir no és el mer exercici del vot a les eleccions o referèndums previstos a la Constitució, ni tampoc el dret a l'autodeterminació dels pobles, en què fonamenten aquest dret a decidir els que tan l'invoquen? El fonamenten en un difús principi democràtic, en el qual prèviament, un determinat *demos*, en aquest cas el poble de Catalunya, entès com el conjunt de ciutadans amb dret a vot a les eleccions autonòmiques, té capacitat per a decidir sobre qualsevol matèria sense cap restricció, incloent-hi la delimitació de les seves fronteres.

Com a precedent d'autoritat s'invoca el dictamen del Tribunal Internacional de Justícia sobre la declaració unilateral d'independència de Kosovo al juliol de 2010, quan de la lectura d'aquest dictamen es desprèn fàcilment que el supòsit de fet –serien les circumstàncies per les quals el Parlament de Kosovo proclama la independència– no és per a res comparable amb la situació de Catalunya. I, per tant, els raonaments exposats en el dictamen no justifiquen el seu caràcter de precedent.

Aquesta posició és defensada des de l'òptica de la filosofia i la ciència política, no des de l'òptica del dret. És obvi que la seva formulació prescindeix de la idea mateixa d'«Estat constitucional democràtic» en el qual ha de situar-se aquesta matèria, atès que aquest dret a decidir es formula com un dret, s'entén que positiu, i per això ha estat regulat en normes jurídiques democràtiques, tret que s'invoqui com un dret històric –avui dia no justificable–, o natural –avui dia tampoc–, o una simple teoria sobre la democràcia en abstracte. Per tant, aquest hipotètic «dret a decidir», basat en ideologies polítiques però no en normes, no té força jurídica i, en conseqüència, no és vàlid ni aplicable a Espanya. L'únic cert des del punt de vista jurídic és que Catalunya, com a nacionalitat, té dret a l'autonomia, d'acord amb l'article 2 de la Constitució i l'article 1 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.

Per tant, fins ara hem tractat això des del punt de vista del dret internacional o d'altres teories o tipus de drets que el puguin justificar. Anem ara a veure'l des del punt de vista del dret intern, des de si es permet el dret de secessió en l'ordenament jurídic espanyol.

Des d'aquest punt de vista –des del punt de vista jurídic intern–, la forma mitjançant la qual s'autodetermina el poble és exercint el poder constituent; és a dir, aprovant una constitució o reformant l'existent. Vegem com això succeeix en el cas espanyol.

La idea d'«estat democràtic» a què es refereix l'article 1.1 de la Constitució no pot deslligar-se de la idea d'«estat de dret», present també en el mateix precepte. En realitat, ambdues vessants són inseparables i, alhora, són expressió d'un mateix concepte, el d'«estat democràtic de dret», que és la forma d'estat que adopta la nostra Constitució.

L'estat de dret significa, sobretot, que els òrgans que exerceixen els diferents poders s'expressen mitjançant normes jurídiques; és a dir, mitjançant la Constitució, el poder constituent, i mitjançant les lleis o normes amb rang de llei –els reglaments, els actes administratius o les sentències–, els poders constituïts. I aquestes normes –aquestes normes– només són legítimes si procedeixen de la voluntat del poble, entès el terme «poble» com el conjunt d'individus titulars dels drets fonamentals; és a dir, com a conjunt de ciutadans. En definitiva, en un estat d'aquesta naturalesa, el poder, suprem o no, resideix en el poble. I és en la voluntat d'aquest poble, expressada mitjançant el vot dels ciutadans, on resideix la legitimitat, tant del poder constituent com dels poders constituïts. Tot això està perfectament clar en la Constitució espanyola. Vegem-ho.

En primer lloc, el seu preàmbul diu explícitament que «la Constitució és l'expressió de la voluntat sobirana del poder constituent». «La nació espanyola» –diu– «en ús de la seva sobirania, proclama la seva voluntat de...» –i aquí s'inclouen diverses finalitats genèriques. I acaba dient, aquest preàmbul: «En conseqüència, les Corts aproven i el poble espanyol ratifica la següent Constitució.» El concepte de «nació», que surt aquí –«la nació espanyola»– ha d'interpretar-se com a poble, com a conjunt de ciutadans que ratifiquen, com es veu al final, el text constitucional, d'acord amb el que s'ha dit en el seu encapçalament. Diu: «Sapigueu que les Corts l'han aprovat i el poble espanyol l'ha ratificat.» Per tant, nació i poble són equivalents.

Recordem que la Constitució va ser ratificada per referèndum del poble espanyol. Per tant, no hi cap aquí, com tampoc en l'article 2, una idea de nació històrica, cultural o identitària, sinó només una idea de nació jurídica en la tradició que comença, si no abans, en la declaració francesa de 1789: nació com a conjunt dels ciutadans. Idea que també està en la primera Constitució espanyola, la de Cadis de 1812, l'article 1 de la qual estableix que «la nación española es la reunión de todos los españoles de ambos hemisferios».

Per tant, primer tenim que la idea de nació és la idea de conjunt de poble, conjunt de tot el poble.

En segon lloc, l'article 1.2 de la Constitució diu així: «La sobirania nacional resideix en el poble espanyol, del qual emanen els poders de l'Estat.» Aquest precepte conté, implícitament, tres aspectes d'interès per al nostre raonament. U: que el poble espanyol, en qui resideix la sobirania, és el poder constituent originari. Dos: que els poders constituïts, els poders de l'Estat, emanen del poble. I tres: que el poble espanyol conserva la sobirania, ja que en el precepte es diu «resideix» i no es diu «ha residit». És a dir, el verb «residir» està redactat en present i no en passat. Per tant,

el poder constituent segueix viu al llarg de la vigència de la Constitució. Els poders constituïts exerceixen les competències, les funcions que aquesta els ha atorgat. Però la sobirania, en el sentit de poder suprem indivisible, segueix residint en el poble, que l'exercirà com a poder constituent derivat.

En tercer lloc, una interpretació sistemàtica de la Constitució ens reenvia als preceptes que indiquen com ha d'exercitar-se aquesta sobirania un cop aprovada la Constitució. Es tracta del títol desè, els articles 166 a 169. Allà es regula el poder constituent derivat; és a dir, el poder de reforma de la Constitució.

En aquests preceptes s'estableix que el poble, a través d'uns procediments específics, pot revisar l'establert pel poder constituent originari, ja que segueix conservant la sobirania, com hem dit abans. Si no fos així, si la Constitució no hagués fet aquesta previsió, el poble ja no seria sobirà, ja no seria poder suprem, i aquells ciutadans que en el moment constituent li van donar el seu consentiment d'acord amb la regla de la majoria, condicionarien per sempre la lliure decisió dels ciutadans futurs que no van tenir ocasió de participar –perquè eren menors d'edat o encara no havien nascut– en la seva aprovació.

Ara bé, una constitució s'estableix per a donar estabilitat a l'ordre polític i social d'un país, i així, atès que és la Constitució qui funda un estat de dret, una de les seves finalitats primeres és subministrar seguretat jurídica als ciutadans, element essencial d'aquesta forma d'estat. En conseqüència, aquest poder constituent que segueix residint en el poble és, alhora, un poder constituït, sotmès per la Constitució a límits procedimentals. Això implica que aquests límits no afecten canvis substancials o materials del seu text –tingui's en compte que l'article 168 de la Constitució n'admet la revisió total–, sinó únicament el procediment mitjançant el qual s'ha d'elaborar i aprovar la reforma. Això es justifica en la idea mateixa d'«estat democràtic de dret».

Des del vessant d'estat democràtic, limitar el contingut de la reforma seria contradictori amb el precepte que estableix que la sobirania segueix residint en el poble. Des de l'altra vessant, la de l'estat de dret, no establir límits procedimentals a la reforma deixaria al lliure arbitri del legislador ordinari la condició de la Constitució com a norma estable, posant així en perill la seguretat jurídica. En conseqüència, la reforma constitucional, regulada en el títol desè de la Constitució, en preveure la possibilitat d'una reforma il·limitada, atès que permet la revisió total –tot i que estableix unes vies determinades per a portar-ho a terme–, fa perfectament compatibles la sobirania del poble i la seguretat jurídica; en definitiva, el principi democràtic i el principi d'estat de dret.

Per tant, si, com dèiem abans, el dret d'autodeterminació consisteix en la capacitat d'un poble per a decidir la seva constitució, el poble espanyol és titular d'aquest dret, sempre que respecti el procediment establert. Ara bé, cal subratllar que el subjecte d'aquest dret són tots els ciutadans espanyols; és a dir, el poble espanyol en la seva totalitat. En cap cas una fracció del poble espanyol –com seria, per exemple, el cos electoral d'una

comunitat autònoma— pot aprovar una reforma constitucional; en lògica correspondència, primer, amb el fet que el subjecte constituent originari va ser la totalitat d'aquest poble, i, segon, que la decisió d'una part no pot imposar-se a la resta que no ha participat d'aquesta decisió, d'acord amb el principi democràtic que els ciutadans s'autogovernen a si mateixos.

Així, doncs, l'autodeterminació, entesa com a capacitat de decidir la nostra pròpia norma fonamental —és a dir, les regles fonamentals per les quals es regeixen els poders públics i s'atorguen drets als ciutadans—, ha estat, des del punt de vista del dret intern, constitucionalitzada, o el que és el mateix, prevista en la mateixa Constitució. Exercir el poder constituent originari o derivat equival, en definitiva, a exercir el dret d'autodeterminació, si es vol dir així, el «dret a decidir».

Sent així, atesa la capacitat il·limitada del poder de reforma, és possible modificar el territori de l'Estat? És a dir, és possible reduir-lo després de la secessió d'una de les seves parts? Si la Constitució pot ser revisada en la seva totalitat, d'acord amb l'article 168, això sembla, a primera vista, possible. No obstant això, un examen més detallat ens porta a considerar que el tema és una mica més complex. La unitat d'Espanya no és un pressupòsit de la Constitució, encara que una interpretació literal de l'article 2 ens pugui confondre. En efecte, el primer incís d'aquest article diu: «La Constitució es fonamenta en la indissoluble unitat de la nació espanyola.» Alguns autors, mitjançant una interpretació literal i descontextualitzada, han considerat que la redacció d'aquest precepte estableix que la unitat és un pressupòsit de la Constitució, un *prius* a aquesta, amb la qual cosa no pot ser objecte de reforma.

No ens sembla encertada aquesta interpretació, ja que, com hem argumentat, tota la Constitució pot ser reformada..., i l'expressió «es fonamenta» —producte tota ella de la voluntat del constituent— pot ser modificada en la mateixa mesura que la resta. No és, per tant, pressupòsit de la Constitució, sinó part d'aquesta. Si aquest incís, «la indissoluble unitat de la nació espanyola», fos irreformable, la mateixa Constitució hauria d'advertir-ho, com ho fan altres constitucions, tal com l'alemanya, la italiana o la francesa, que estableixen determinats principis que no poden ser modificats —l'Estat federal a Alemanya, no es pot restablir la monarquia a Itàlia, a França la república tampoc pot ser una monarquia...—, i això no existeix a Espanya, tot és modificable.

Ara bé, certament, el territori espanyol no està definit de manera expressa en el text constitucional, encara que sí de manera tàcita, segons una senzilla interpretació: el territori de l'Estat espanyol després de la Constitució és idèntic al d'abans de ser aprovada. No obstant això, la delimitació d'aquest territori mitjançant l'establiment de fronteres amb els països limítrofs està regulada en tractats internacionals, de vegades molt antics, i, naturalment, la seva reforma —la reforma d'aquests tractats— ha de fer-se conforme al dret internacional, la qual cosa exigeix l'acord amb les altres parts implicades. En el cas de Catalunya, la secessió exigiria reformar els tractats amb França i amb Andorra.

Per tant, en conclusió, el «dret a decidir» és un terme inexistent des del punt de vista jurídic en el sentit que s'utilitza en el debat polític català. Si el que es vol amb aquest terme és alludir al dret d'autodeterminació dels pobles, reconegut en el dret internacional, Catalunya no pot ser subjecte d'aquest dret perquè no reuneix cap de les seves condicions. A l'últim, si el que es vol dir és que l'ordenament intern el permet, podria ser veritat en una determinada interpretació, només en el sentit que la Constitució pot ser reformada en la seva totalitat mitjançant el procediment previst a l'article 168 de la Constitució, que requereix, en tot cas, un referèndum en què participin tots els ciutadans espanyols. Res més.

Gràcies, presidenta; gràcies a tots els membres de la comissió.

La presidenta del Parlament

Moltes gràcies, senyor Carreras. Ara, a continuació passem a la intervenció dels grups, i, en principi..., té la paraula la il·lustre senyora Gemma Calvet, per un temps de cinc minuts, i després podrem... (*Veus de fons.*) Cinc minuts, i si s'han de fer més preguntes, faríem un altre torn.

Gemma Calvet i Barot

Gràcies, presidenta. Gràcies, doctor De Carreras. En primer lloc li he d'agrair, en nom del meu grup, l'acceptació que vostè ha fet de comparèixer en aquesta comissió, i més quan el Grup de Ciutadans no forma part de la comissió. I, per tant, hem entès que vostè ha fet un exercici individual de compromís democràtic i institucional, i per això de forma explícita li volem agrair la seva compareixença avui aquí.

Dit això, és un privilegi poder debatre amb vostè i contrastar-li algun dels arguments jurídics que vostè aquí ens ha posat de manifest a l'hora d'interpretar —de forma molt restrictiva, entenem nosaltres— el dret a decidir. Li anuncio, per raó de temps, molt breument alguns d'aquests contraarguments que jo li vull posar sobre la taula.

En primer lloc, no ha fet cap al·lusió —i ho trobem a faltar— a l'origen i a la naturalesa de norma de transició de la Constitució espanyola del 78 i, per tant, dels condicionants del context que en el seu redactat..., i això els estudiosos del redactat —i vostè és un d'ells— del procés d'aquell moment ho van posar de manifest. Concretament, pel que fa a la ingerència externa —en la definició, per exemple, del mateix article 2 que vostè ha esmentat— en el redactat, eh? I parlo de la ingerència militar directa en aquest text.

D'altra banda, tampoc ha esmentat quina raó jurídica el condueix a valorar aquesta interpretació tan restrictiva de la capacitat de decisió del poble català, quan a l'article 1 de la Constitució espanyola, com a valor inspirador del mateix ordenament jurídic i per sobre de l'article 2, s'incorpora el pluralisme polític. Per tant, des de la visió constitucional, aquest concepte de «pluralisme polític» ha d'incorporar, amb la seva màxima amplitud i ventall, totes i cadascuna de les aspi-

racions polítiques que en el moment constituent es van posar d'acord per formular aquella ponència en aquell moment de transició.

És evident –i això suposo que vostè també ho acceptarà– que en tota posició jurídica –i més quan un ha fet una presa de posició política– s'hi amaga també una ideologia. I, per tant, jo crec que vostè, des de la nostra perspectiva, en la seva interpretació constitucional restrictiva el que fa és fer un desplegament jurídic d'argumentari que pugui donar més contingut a una visió unitària de l'Estat espanyol des del punt de vista territorial. Per tant, tot i que és totalment legítim i segurament és el més habitual, sí que li agrairíem que es referís a aquesta interacció entre la seva interpretació jurídica restrictiva, pel que fa al dret a decidir, i la seva legítima visió ideològica del fet que l'Estat espanyol ha de mantenir-se unit i, per tant, no es pot produir una secessió de Catalunya com a estat propi.

Miri, a mi m'ha sorprès que en tot el debat –i no pel que fa a vostè, sinó del debat constitucionalista de l'Estat espanyol– no ha sortit mai un concepte constitucional com són les clàusules *pétreas*. (*Veus de fons*.) Clàusules *pétreas*. (*Veus de fons*.) Doncs, jo li ho explico. El constitucionalisme llatinoamericà i modern està treballant en aquest concepte d'aquests articles normatius en les altes normes, que són les constitucions, que impedeixen la flexibilitat de la interpretació jurídica. És a dir, si es construeix una norma amb una visió absolutament estàtica, la norma traeix la seva pròpia finalitat, i és que sigui utilitzada de forma flexible des de la interpretació jurídica, que sempre, com vostè sap, acompanya el dret, per poder flexibilitzar la seva aplicació, atenant les realitats concretes a les quals s'ha d'adaptar i ha de ser útil la norma jurídica. Quan aquesta norma jurídica, pel seu redactat absolutament tancat i restrictiu, impedeix una interpretació jurídica flexible i ampla per adequar-se a la realitat del context, al principi de realisme, aquesta norma es converteix en una clàusula *pétrea*. Nosaltres entenem que aquest article 2, interpretat des d'aquest punt de vista, és una clàusula *pétrea* i converteix la Constitució, si escau, amb aquesta interpretació tan restrictiva, en quelcom que no és útil a la societat espanyola.

Però nosaltres mantenim el criteri dels constitucionalistes, que estan dient que en l'article 92 hi ha prou capacitat normativa constitucional per fer de l'interès especial i transcendent de la realitat catalana una qüestió d'estat. I, per tant, és perfectament constitucional fer un referèndum, una consulta al poble català per escoltar la seva opinió respecte de la seva voluntat.

Acabo. El que nosaltres també volem qüestionar és aquesta idea que el poble català no té sobirania. Miri: no se li discuteix al poble català sobirania quan ha de votar un estatut d'autonomia; no se li discuteix sobirania quan ha de votar un govern autonòmic. Per tant, té sobirania. Una cosa és la sobirania nacional de l'article de la Constitució espanyola i l'altra és la sobirania popular, que és la base del terreny democràtic.

Acabo aquí, i sí que després m'agradaria fer un segon torn.

Gràcies.

La presidenta del Parlament

En nom del Grup Parlamentari Socialista, té la paraula l'illustre senyor Maurici Lucena.

Maurici Lucena i Betriu

Moltes gràcies, presidenta. Professor Carreras, molt bona tarda. Moltes gràcies per la seva intervenció, que crec que ha estat molt interessant, i suposo, o intueixo que deu haver tallat la respiració de més d'un dels presents, perquè vostè ha fet una lectura tècnicament, entenc jo... –perquè li pressuposo la solvència tècnica, i la hi pressuposo pel prestigi que vostè té–, doncs, jo crec que impecable, però que, alhora, jo crec que..., el que m'agradaria és que en les preguntes que jo li faig, fem, diguem-ne, un pas més endavant. I el que és veritat és que m'agrada molt que sigui vostè una de les persones que complementa algunes de les intervencions d'altres experts que hi ha hagut prèviament en aquesta comissió, perquè vostè ha dit coses diferents.

Però ara, el que sí que m'agradaria és que fes vostè un salt, si és possible, o així li ho demano jo, i pensem en casos pràctics, on, *mutatis mutandis*, hagin passat esdeveniments o conflictes polítics com el que ara mateix existeix a Catalunya amb relació –valgui la redundància– a la seva relació amb la resta d'Espanya. Pensem, per exemple, en els casos del Canadà i el Quebec, i del Regne Unit i Escòcia, sobre els quals vostè ha escrit en reiterades ocasions. I sobretot m'agradaria que ens expliqués..., malgrat que ja intueixo que vostè em dirà que la consulta, que hauria de materialitzar el vehicle polític a través del qual intentem solucionar el problema o resoldre el problema polític que ara hi ha plantejat, no és res semblant al dret a decidir. A mi això la veritat és que vull ser pràctic i no m'importa. Però ara vull que parlem de la consulta de què vostè en diferents articles ha escrit, i que jo entenc que, des del punt de vista de la seva especialització, és veritat que no tindria el dret a decidir un encaix constitucional, però aquesta consulta que hauria de servir per resoldre el conflicte sí que està relacionada amb els principis que inspiren la Constitució.

I estic pensant, dient-ho segurament molt menys precisament del que vostè ho diria, en la inspiració o en la solució que va inspirar el model canadenc i del Quebec. I que jo he entès sempre que els articles i les propostes que vostè ha fet, doncs, tenen com a mínim una aroma que s'assembla, per la solució que vostè proposa, al cas del Canadà i del Quebec.

Entenc, per tant, que, oblidant-nos del dret a decidir, oblidant-nos del dret d'autodeterminació, el que vostè proposa és que es faci una consulta, que vostè, a més, entén que hi cabria en l'actual marc constitucional, i inclús vostè ha escrit que si vostè no tingués raó, que aquest marc constitucional, doncs, es podria modificar perquè hi cabés, però també..., i aquesta és la pregunta que li vull fer, i és que, en la seva opinió, aquest vehicle –digui-se'n consulta, que no és el dret a decidir– que hauria d'ajudar-nos a resoldre aquest problema, entenc jo que vostè sempre ha defensat que ha de ser acordat entre governs –Govern català i Govern espanyol–, i, per tant, com a conseqüència de l'acord s'ha

d'inserir en el marc jurídic vigent, i si no en el vigent, en el que després de la modificació sigui el marc jurídic futur. Per tant, ja anant... La primera pregunta és si em pot confirmar la importància cabdal que vostè atorga a l'acord i al fet que això sigui legal, que aquesta consulta o referèndum sigui legal.

Segona pregunta. Creu vostè que els passos que majoritàriament –per acord d'una sèrie de partits polítics al Parlament de Catalunya– s'estan fent a Catalunya..., i el Govern està obligat a complir-los, portant directament una negociació o a través dels grups parlamentaris del Parlament de Catalunya, duent al Congrés espanyol, doncs, l'últimàtum o la petició que, previ a l'acord entre governs, o previ a l'acord entre parlaments, doncs, ja ens transfereixin la competència o ens autoritzin el referèndum o consulta que hauria de plantejar una qüestió, una pregunta que ajudés a resoldre aquest problema.

Li ho plantejo d'una altra manera: pensa vostè que és eficaç acordar a Catalunya una pregunta, acordar una data i inclús suggerir diferents instruments jurídics, sense que prèviament hi hagi hagut un acord entre governs? Aquesta és la pregunta que li plantejo.

I, finalment, sí que tinc molt interès, o el Grup Socialista té molt interès, que si, en opinió del Grup Socialista, el que seria el *worst case scenario*..., és a dir, el pitjor escenari que nosaltres percebem –perquè pensem que seria molt traumàtic– és que aquí no ens en sortim; és a dir, el Govern arriba a la conclusió que ha fet tot el possible..., malgrat que jo crec que està fent tot el possible perquè les coses surtin malament, no sé si de manera voluntària o per, simplement, manca de perícia política. La pregunta que li plantejo és: si anéssim realment a unes eleccions que s'han denominat «de caràcter plebiscitari» –qualsevol cosa que això vulgui dir–, i que desemboquin aquestes eleccions plebiscitàries, encara que sigui amb una majoria molt minsa, en una declaració unilateral d'independència..., m'agradaria que ens expliqués –i amb això acabo– quines són, en la seva opinió, les conseqüències jurídiques i polítiques respecte a Espanya, respecte a la Unió Europea, respecte a l'ONU, que es derivarien d'aquest acte, que no sé ni com qualificar-lo, que a mi simplement em sembla un disbarat.

Gràcies.

La presidenta del Parlament

Té la paraula a continuació, en nom del Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya Verds - Esquerra Unida i Alternativa, l'illustre senyor Jaume Bosch.

Jaume Bosch i Mestres

Gràcies, presidenta. I gràcies, senyor De Carreras, perquè em sembla que teníem ganes d'escoltar els seus arguments, perquè molts creiem que del diàleg en poden sortir coses positives, independentment que es pensi de forma diferent.

Jo li volia fer quatre preguntes, bàsicament; plantejaré quatre qüestions. Vostè ens ha explicat que el dret a

decidir no existeix, que no està reconegut ni internacionalment, que no és aplicable perquè està previst per les Nacions Unides per a casos colonials i tal. Llavors, jo li volia fer la pregunta: el que van votar els ciutadans del Quebec i el que votaran l'any que ve els ciutadans d'Escòcia, quin dret és? És a dir, no és dret a decidir, no és dret a l'autodeterminació, si vol podríem arribar a la conclusió que ens és igual també, però, en definitiva, ells l'exerciran. Fins i tot Puerto Rico, amb motiu de les últimes eleccions presidencials, el dia que es votava l'Obama, van poder decidir si volien ser un estat independent, o un estat lliure associat, o incorporar-se plenament als Estats Units. Llavors, aquests països, que no són colonials, que no estan sotmesos a manca de drets, quin dret estan exercint? Quin dret exerciran els escocesos? Només intern? Vol dir que internacionalment aquest dret no estaria reconegut? Només faran un acte intern? És una certa paradoxa.

Jo també, lligat amb això, li pregunto: vostè què opina del fet que el Govern del Canadà i el Govern del Regne Unit hagin estat capaços de pactar amb el Govern del Quebec i el Govern d'Escòcia que puguin celebrar un referèndum, o diversos, tot i que, per exemple, com vostè sap perfectament, la Constitució del Canadà no preveu ni el dret d'autodeterminació ni el dret de secessió. I, en canvi, es va celebrar. Com ho veu, això?

El segon aspecte. Vostè ha fet molta referència a la Constitució del 78, i a més va tenir un amplíssim suport a Catalunya, la Constitució del 78. El que passa, que també és veritat que en aquests moments la major part de gent que té menys de cinquanta anys no la va votar, i també és cert que molts que la vam votar –jo entre ells, i n'estic molt orgullós d'haver-ho fet– pensem que, després de la sentència del Tribunal Constitucional amb relació a l'Estatut, ens hem sentit exclòsos d'aquesta Constitució. Vostè no creu, com diu o planteja el professor Pérez Royo, de la Universitat de Sevilla, que caldria preguntar, que l'Estat hauria d'estar interessat a preguntar a la ciutadania de Catalunya si continua considerant vàlid el marc constitucional, quan s'ha fet una interpretació restrictiva d'aquest marc constitucional que ha invalidat l'Estatut que va votar el poble de Catalunya?

La tercera qüestió. Jo li recordo, de fa molts anys, un article que vostè va fer –em sembla que era en una revista, no sé si era *Taula de canvi* o quina–, que era «La izquierda y la Constitución», i que vostè feia un article sobre les eleccions municipals del 31, que van donar lloc a la República. (*Veus de fons.*) Jo crec que sí, eh? Jo crec que sí –jo crec que sí. Bé, en definitiva, jo li voldria preguntar: vostè considera que la Segona República espanyola era un règim legítim i democràtic? Perquè, clar, va sorgir d'una manera que no estava prevista. I m'interessaria conèixer la seva opinió amb relació al tema.

I després, jo crec que hi ha un aspecte interessant, que és el tema –que en aquesta comissió ens interessa especialment– de buscar fórmules legals per poder exercir la consulta. Fixi's, vostè, ni més ni menys que el dia 11 de setembre del 2013, va fer unes declaracions a *La Opinión* de A Coruña, i deia: «El Gobierno no debe tener miedo a hacer una consulta pactada en Ca-

taluña.» I afegia: «És possible fer un referèndum consultiu, en base a l'article 92 de la Constitució. No seria vinculant jurídicament» –deia vostè– «però sí políticament.» I afegia: «Si una majoria de catalans i catalanes apostés per la independència, per la secessió, per l'estat propi, caldria impulsar una reforma constitucional i, per tant, negociar que la permetés.»

Això de la negociació no és res nou. És a dir, el senyor Alex Salmond, a Escòcia, ha explicat públicament que, en cas que sortís que sí en el referèndum de la independència d'Escòcia, caldrien dos anys de negociacions amb el Regne Unit i amb la Unió Europea per veure com es materialitza aquest tema. Però llavors, posats en aquesta tessitura, vostè alguna vegada ha defensat una mica les mateixes tesis que el professor Rubio Llorente –em sembla que vostè hi era, l'altre dia, al Col·legi de Periodistes. Jo li voldria preguntar: vostè creu que en la línia del que vostè ha escrit i del que ha escrit el professor Rubio Llorente, la via de l'article 92 –la llei de referèndums, amb reforma o sense– podria permetre fer aquesta consulta?

I l'altra via legal que també estem estudiant aquí, la via de l'article 150.2, que, com vostè sap, permet transferir o delegar a comunitats autònomes competències que són exclusives de l'Estat. Vostè sap perfectament que aquesta via, pel que fa als referèndums, es va votar quan el Parlament de Catalunya va votar el projecte d'Estatut, el 30 de setembre del 2005, que prèviament havia estat sotmesa a dictamen del Consell Consultiu, i que el Consell Consultiu va dictaminar que era perfectament constitucional plantejar-ho, tot i que ha de ser, lògicament, com sabem, a través d'una llei orgànica específica, i que Catalunya el que no podia precisar era si havia de ser per via de transferència o per delegació, perquè això era una capacitat que havia de decidir l'Estat. Perfecte, però el Consell Consultiu va dir que això era perfectament constitucional. Després, a Madrid, en les negociacions polítiques això va caure. Però hi ha l'acord aquí. Un acord que, per cert, va ser adoptat per Convergència i Unió, pel PSC, per Esquerra Republicana i per Iniciativa.

Per tant, jo li pregunto: aquestes dues vies legals, vostè creu que ens donarien peu a poder organitzar una consulta, pactada amb el Govern de l'Estat si hi hagués voluntat política i perfectament legal, tot i que no fos jurídicament vinculant, però sí políticament vinculant?

La presidenta del Parlament

Té la paraula a continuació, en nom del Grup Mixt, el senyor Quim Arrufat.

Quim Arrufat Ibáñez

Bona tarda. Bé. Nosaltres volíem plantejar una pregunta més teòrica i una altra, doncs, més pràctica.

És cert que no hi ha un dret natural..., és cert, sens dubte, que no hi ha cap dret natural a l'autodeterminació ni a qualsevol fórmula del dret a decidir. Sí que entenem que hi ha un dret democràtic. En tot cas, vostè ha negat també que hi hagi un dret històric, amb la qual cosa coincidirem plenament, no hi ha dret històric. Però sí

que és cert que el dret és fruit d'una història determinada. La Constitució espanyola per a molts de nosaltres forma més part de la història que del mateix present, no? Però vostè mateix, negant el dret històric, també ha acabat reculant fins a la Constitució de Cadis i fins a una sèrie d'esdeveniments històrics que han anat configurant gradualment, un sobre l'altre, una realitat jurídica, política, etcètera, d'avui en dia. Per tant, malgrat que no hi hagi un dret històric com a argument, sí que és cert que el dret té història, i que les situacions no són nascudes de zero, sinó que vénen, doncs, per una sèrie de fets polítics.

Aquesta reflexió, per què la faig? Perquè, igual que vostè en un article que publicava si era correcte o no que Allende hagués volgut instaurar el socialisme d'una forma massa ràpida en el seu país, negant qualsevol legitimitat al cop d'estat, però, en tot cas, mostrant-se comprensiu de l'error comès per Allende, per no haver valorat quin era el moment polític en què es feia, jo crec que la majoria de persones en aquest país –i quan parlo d'aquest país–, del país en la dimensió que vulgui– som conscients que la Constitució va ser feta en un moment polític determinat, i per comptes de voler obrir tot un poder constituït que permetés articular qualsevol realitat, que ja era evident en el subsòl i era evident en el sòl de la societat poder habilitar tots els mecanismes per resoldre aquestes qüestions, varen decidir deixar-ne alguns fora.

Perquè la situació era tensa, perquè es venia d'on es venia, alguns d'aquests problemes, que era evident que estaven en la societat, com el conflicte vinculat a les minories nacionals enteses des del marc nacional de l'Estat espanyol, es van deixar volgudament fora. No hi ha mecanisme habilitat, dins del poder constituït, per resoldre de forma democràtica i automàtica, diguéssim, un poder que havia vingut formant part de la història del dret, també, no?, de la història política i de la història del dret del país, com era la qüestió, bàsicament, catalana i la qüestió basca.

Amb la qual cosa entenem..., no només per aquesta raó, també en base a principis democràtics i a diferents manques d'encaix de diferents realitats socials i polítiques al conjunt de l'Estat espanyol, cada vegada entenem nosaltres que hi ha una escissió més evident entre el poder constituent i el poder constituït, eh? I el poder constituït, en tot cas, s'enroca en la seva legitimitat constituent de fa molts anys per adjudicar que no hi ha més realitat fora d'aquella. És obvi que si té algú a casa que vol marxar de casa, o vostè vol marxar de casa d'algú i el propietari de la casa tanca totes les portes, o es torna boja, la persona que vol marxar, o òbviament continuarà convivint amb vostè, malgrat que sigui forçosament. El problema és no tenir una casa amb panys oberts perquè qui lliurement vulgui marxar pugui marxar-ne. Això intentar camuflar-ho amb l'absoluta vigència del poder constituït i l'absolut encaix entre poder constituent i poder constituït és enganyar-se, és equivocar-se. No. La casa ja no encaixa amb la realitat política.

Això era una reflexió més teòrica o més abstracta, la més concreta és: si vostè volgués habilitar una consulta sobre la independència de Catalunya en l'actual rea-

litat jurídica, però també política, de majories a l'Estat espanyol, què faria? Es donaria per vençut? Admetria que no hi ha possibilitat i, per tant, malgrat que sabés, o malgrat que pogués suposar una voluntat democràtica majoritària entre la població del principat de Catalunya, ho deixaria estar? Diria «és impossible. Malgrat que ho vulguem, no hi ha via. No ho voldrà mai, una majoria política de l'Estat espanyol. Les fórmules jurídiques per aconseguir-ho requereixen d'aquesta majoria i, per tant, no serà possible»? O com ho faria?

La presidenta

Té la paraula, a continuació, l'il·lustre senyor Oriol Pujol, en nom de Convergència i Unió.

Oriol Pujol i Ferrusola

Gràcies, presidenta. Gràcies, senyor De Carreras; agrair-li la presència. Jo fa unes quantes comissions i compareixences que sempre ressalto una cosa, que és un punt sorprenent, no?: aquesta és una comissió parlamentària d'estudi sobre el dret a decidir, en la qual, sorprenentment i de forma voluntària per part dels grups que no en formen part, dos grups se'n van excloure. I és una comissió que no té altre sentit ara, més enllà d'algun encàrrec que ens va fer, certament, el plenari del Parlament de Catalunya..., però tenia com a finalitat inicial, doncs, estrictament l'estudi i l'assessorament.

En aquest sentit, doncs, ressaltar de nou la no-presència ni del partit Popular ni de Ciudadanos, com a grups parlamentaris que són d'aquesta cambra, també. I, home, és important, perquè nosaltres, a més, vam desitjar que vostè vingués; que en el fons vostè ens ajuda, en tant que té..., bé, té una certa vinculació ideològica, lògicament, amb Ciudadanos –en va ser un dels membres fundadors o promotors. Doncs, home, celebrem que, encara que sigui de manera indirecta, la veu de Ciudadanos avui estigui representada en aquesta comissió. (*Veus de fons.*) Bé, indirectament, encara que sigui... D'alguna manera... Sí, sí, jo crec que en aquest sentit està bé, doncs, poder conèixer-ne el parer. Que és un parer que ens va bé en el sentit del que poc o molt s'ha plantejat fins ara en les intervencions que hi han hagut, no?, que és el fet de poder conèixer l'abast i els fonaments jurídics amb els quals cadascú defensa la seva posició. Està bé. Jo crec que d'això es tracta.

Es tracta d'això, precisament, perquè sempre ens hem emparat tots nosaltres –els que estem aquí, com a mínim, segur– en dos principis; dos principis que són els que ens han de poder guiar, sempre, en l'escenari de la possible consulta i de la voluntat de poder fer la consulta, que són: legalitat i diàleg... –perdoni el dit aquest, és que el tinc una mica destrossat. Legalitat i diàleg –legalitat i diàleg. Llavors, és sobre aquest principi que ens va molt bé informació com la que vostè..., i presumim, doncs, que, poc o molt, és la que poc o molt defensen altres grups polítics que, sense voler-hi ser, avui, una mica, són representats a través de vostè.

Sí que deixi'm dir-li que de la seva intervenció hi ha un apriorisme que vostè poc o molt planteja –i l'ha clavat només d'entrada–, que és la presumpció que tot el

dret a decidir és autodeterminació. I ha obviat molt el concepte «consulta» –l'ha obviat. I jo crec que hi han hagut diferents intervencions que li ho han plantejat fins ara: «Bé, però el fet consultable de per si ja és un anatema? No se'n pot ni parlar? El concepte estrictament d'una consulta és quelcom en què hem de buscar qualsevol argücia legal..., ni per a tan sols mantenir el diàleg?», que certament avui és un diàleg inexistent; per molt que alguns diaris publiquin el que publiquin, diàleg inexistent. Sorprèn, també, això, no? No ho sé, també li ho pregunto, si li sorprèn o no; si li sorprèn que el diàleg sigui absolutament inexistent. Però sí que crec que vostè ho ha plantejat –inici i pràcticament tota la intervenció– amb la prevenció d'associar el dret de decidir a l'autodeterminació, eh? I, a més a més, com un suposat dret no reconegut enlloc.

I, a parer meu, ho ha plantejat en una dinàmica, per entendre'ns, molt restrictiva; tan restrictiu que és sorprenent que certament nosaltres hem tingut un recurs del Tribunal Constitucional contra la declaració de sobirania que va aprovar el Parlament de Catalunya –el vam tenir–, però no hem tingut mai un recurs contra totes les vegades que el Parlament de Catalunya ha votat a favor del dret a l'autodeterminació. No l'hem tingut mai! Per tant, he de pressuposar que aquest dret el tenim. Ens han recorregut una declaració de sobirania estrictament testimonial i declarativa, per entendre'ns –vull dir, declaració–, i no ens han recorregut mai –els lletrats em corregiran–, no sé si són les sis o les set vegades que aquest Parlament... (*Algú diu: «Nou.»*) Nou vegades que aquest Parlament ha aprovat i ha votat a favor del dret a l'autodeterminació que té, doncs, aquest Parlament i el poble de Catalunya. Ho dic perquè això és una mica sorprenent i a veure quina opinió li mereix.

Hi ha hagut un moment de la seva intervenció, senyor De Carreras, en la qual..., no dic que m'amoïna, però vull pensar si no és estrictament un recurs gairebé –gairebé– diria dialèctic i ideològic. Diu: «Tot fa pensar que el dret a decidir, en el fons, es fonamenta en un difús índex democràtic.» No sé si ho he escrit bé o no: «Difús índex democràtic.» No sé si ho he pescat bé o no, eh? És a dir: «Tot fa pensar que el dret a decidir...» I jo aquí li diria, inclús: podem allargar la consulta com un difús índex democràtic? Consultar és un difús índex democràtic? Ho dic perquè això em sona molt malament, eh? Si consultar és un difús índex democràtic, tenim un problema, crec; crec que tenim un problema. I a més a més vostè hi afegia, com a difús índex democràtic, això: «No té força jurídica i no és aplicable a Espanya.»

Jo..., m'agradaria, primer de tot, interpel·lar si el que he entès ho he entès bé o no. I, segon, si vostè realment considera que això és aplicable estrictament a un terme, com seria el poder fer una consulta.

Després, amb relació al dret a decidir –i cada vegada vostè el portava molt, molt associat a l'autodeterminació, i jo el portaria més al terreny de la consulta–, diu: «Això ja està constitucionalitzat.» Vol dir que la Constitució ja ens diu el que es pot fer i el que no es pot fer. I en aquest terreny sí que m'agradaria que em digués el que considera vostè que és voluntat política; quin és el marge –si creu que n'hi ha, eh?– per inter-

pretar tot això al voltant d'una voluntat política que determini quina lectura es pot fer d'aquest dret a decidir o d'aquesta consulta ja constitucionalitzada, no?

En aquest terreny de la Constitució –i disculpi que li barregi coses, però són totes les que més o menys vostè ha anat dient–, amb relació al pes que té la nació i el poble, diu: «La nació aprova, el poble ratifica.» I aquí, jo retrocedeixo una mica amb relació a la capacitat de referèndum i d'última veu que acaba tenint el poble en qualsevol, per exemple –per exemple–, reforma de la Constitució o reforma estatutària. Li ho dic perquè aquí hi ha un terme amb el qual, com a mínim intervencions precedents a la seva, ens han generat alguna contradicció. Quina opinió té vostè del fet que, per exemple, el senyor Miquel Roca digui que, efectivament, consultable ho pot ser tot el poble espanyol –tot; ho pot ser tot–, però vinculant, en un aspecte com aquest, només ho seria el català. No li ho dic jo, eh? No li ho diu Oriol Pujol ni li ho diu Convergència i Unió, és la intervenció de fa uns dies aquí mateix, a on és vostè assegut, del senyor Miquel Roca, donant a entendre fins a quin punt un procés de consulta podria ser sotmès i quina vinculació tindria la consulta, en aquest sentit, efectuada.

Molt ràpidament –i li ho ha preguntat el senyor Bosch–, en la mesura que hi ha un informe, que creiem, doncs, fet amb prou honestedat i prou sinceritat, de cinc possibles vies, ens agradaria que ens digués què en pensa. Què en pensa, tenint en compte, com li ha dit ara el senyor Bosch mateix, doncs, que la 150.2 és una via que ja s'ha utilitzat altres vegades. Si només ho utilitzéssim tot amb la força jurídica... Si utilitzéssim només la força jurídica i el que és aplicable a Espanya, avui els Mossos d'Esquadra no podrien estar exercint les competències de trànsit. Si parléssim només de força jurídica i del que és aplicable a Espanya, avui el Govern de Catalunya no podria estar exercint seguretat nuclear. Això són algunes competències que, en virtut del 150.2... Aquesta és una de les cinc vies; vostè sap que n'hi han d'altres.

Per acabar, i perquè sé que m'estic passant de temps, més enllà d'aquestes: quin pes li dona vostè a la voluntat política? I repeteixo que celebri que, de forma indirecta, l'opinió d'alguns grups de la cambra avui estigui aquí representada i es pugui estar expressant, perquè volem poder-ho fer al voltant del diàleg i de la legalitat. Avui el diàleg és pràcticament impossible; lògicament, amb el Govern de l'Estat, no amb la resta de forces polítiques, que qui més qui menys té les seves idees. Però la legalitat..., bé, segurament, com li hem dit fins ara, és la interpretació també de la voluntat política.

La presidenta del Parlament

Ara té la paraula el senyor Francesc de Carreras per respondre a tot allò que cregui oportú respondre.

Francesc de Carreras Serra

(L'orador comença a parlar sense fer ús del micròfon, motiu pel qual no n'han quedat enregistrats els primers mots.) ...contestar. De fet, hi ha hagut..., però cadas-

cú ha tingut la seva especificitat, no és allò que es pot dir «aquí hi ha tres temes», sinó que... –ho sento també pels ponents que vénen darrere meu–, però n'hi ha molts, no? I, per tant, intentaré contestar a cadascú en particular, i si hi ha alguna cosa connectada, doncs, em referiré a l'altra.

La senyora Gemma Calvet. Bé. Diu que faig una interpretació restrictiva de la Constitució; doncs, és una opinió que accepto, naturalment. Faig la meva. No només la meva, sinó la que recull, crec, la jurisprudència constitucional i la doctrina, la que..., en fi, la que explico a classe, la que he explicat a classe durant molts anys i que crec que és bastant habitual entre els professors de dret constitucional.

A veure, primera qüestió ja més concreta: «No ha fet cap al·lusió al fet que la Constitució del 78 era una norma de transició.» Això m'ha preguntat, més o menys. És que jo no crec que fos cap norma de transició. Una cosa és que d'aquell període en diguem la Transició política –s'ha dit, eh?–, que no és cap terme jurídic, sinó que és..., i que uns ho fan arribar fins al 82, altres fins al 78, uns diuen que comença amb la mort de Franco, altres diuen que comença amb el primer Govern Suárez, o altres diuen que comença amb les eleccions del 15 de juny del 77. Hi ha opinions per a tot. Jo també tinc la meva, però és, en tot cas, irrellevant.

Però jo crec que la Constitució del 78 és un moment constituent, en el qual es va donar un gir de 180 graus al que hi havia abans, al sistema que hi havia abans. I a mi em sembla que això és una evidència, que ho diu pràcticament –pràcticament– tothom. Que hi va haver influències en el moment constituent? Evident. Ha citat l'exèrcit. Segurament. I segurament l'Església, i segurament la banca, i segurament els sindicats, i per descomptat els partits polítics. I això passa a tota constitució. Pensi que la constitució alemanya –no la posem en dubte, la constitució, la Llei fonamental de Bonn de l'any 1949– va ser passada pel vistiplau de les tropes ocupants, eh? –de les tropes ocupants–; no dels soviètics –en aquell moment ja no–, però dels altres tres. I hi van fer modificacions. La posen en dubte els alemanys? No. S'han fet reformes, després? Sí, però reformes en general molt tècniques –molt tècniques–, no les bases fonamentals de la democràcia alemanya.

La Constitució de la Cinquena República Francesa va venir després d'un cop d'estat a Algèria, que va posar el general De Gaulle. I el general De Gaulle va fer fer, a una comissió nomenada per ell, un projecte; aquest projecte es va passar a l'assemblea i es va votar. I, per tant, bé, jo crec que tenim una constitució tan legítima des del punt de vista democràtic com qualsevol altra –tan legítima... En aquell moment, jo crec que ningú..., bé, algú sí, per descomptat, però la immensíssima majoria, en tot cas tots els que van votar que sí, no van considerar que era una norma de transició, van pensar que era una norma que tant de bo durés molt temps. I per primera vegada a Espanya es feia una constitució amb l'acord d'un 95 per cent de les forces polítiques, eh? I, per tant, no estaria d'acord en aquest punt.

«El pluralisme polític» –diu– «està en l'article 1, i la unitat està en l'article 2.» A banda que el concepte de

«pluralisme polític» en general no s'ha entès com a pluralisme territorial, eh?, sinó com a grups polítics, etcètera, derivació de partits polítics, d'associacions, etcètera, llibertat d'expressió..., es pot ajuntar amb això. Però, a banda d'això, no hi ha un ordre jeràrquic a les normes constitucionals: «Les de l'article primer són més importants que les del segon; les del segon més importants que les del tercer, tal...» És clar, pensi que..., em sembla que l'article quart, si no m'equivoico, és que la capital d'Espanya és Madrid. Home, potser sí que és molt important, això, en un cert punt de vista, però no deixa de ser una norma que si no estigués a la Constitució tampoc passaria gran cosa. I, en canvi, després vénen normes molt més importants: totes les de garantia i drets fonamentals. I, per tant, tampoc crec que això tingui massa..., tampoc crec que això sigui molt important.

Diu: «En tota interpretació jurídica hi ha ideologia.» Doncs, és possible, encara que els juristes fem un esforç d'objectivitat perquè no hi hagi ideologia. Ara, que es filtra? Doncs, potser sí. I això passa a la doctrina, passa al legislador quan està interpretant la Constitució..., i al legislador molt legítimament perquè és un òrgan polític, però passa als jutges, i això no és tan legítim, segurament. Però és possible que jo, per la meua ideologia, hagi fet una interpretació restrictiva de les possibilitats que l'ordre constitucional intern admeti que és possible una secessió d'un territori? Sincerament, crec que en aquest punt no he fet una interpretació restrictiva, he fet la que hi ha. A cap estat del món hi ha una clàusula en una constitució que digui que una part del territori té dret de secessió, com vostè sap, a excepció d'Etiòpia i d'unes illes del Carib, que mai me'n recordo com es diuen i que no les havia sentit dir mai, només les he sentit per això. I que són dues illes. Per tant, que una illa es pot fer independent de l'altra. Per alguna cosa deu ser –per alguna cosa deu ser.

A la majoria de constitucions o a bona part de les constitucions posen que és indivisible. Al mateix concepte teòric de sobirania se l'ajunta sempre amb la indivisibilitat. El Tribunal Suprem americà, encara que no ho posa a la Constitució, ja va dir en la sentència aquella famosa de 1868 respecte a Texas, que havia dit que ella en algun moment havia estat independent i que, per tant, tenia uns certs drets i no sé què, li va dir: «Escolti, res, la unió. Quan un entra a la unió, aquesta unió és indestructible.» En fi, trobaríem infinitat de referents sobre això, no? Per tant, que la Constitució no admeti la secessió crec que és allò normal.

Les clàusules... Perdoni, allò de les clàusules *pétreas*..., però és que quan ho ha dit per primera vegada he entès les clàusules P-3 –les clàusules pe, guió tres. He pensat que era com un nom d'espia de pel·lícula; per tant, és a dir, això no... He posat cara..., que no sabia què és. Després he entès, a l'anar-ho vocalitzant, que parlava de les clàusules *pétreas*, efectivament. Que hi hagi clàusules *pétreas*, que no es poden modificar, bé, això ja ho he dit en la meua exposició, que la Constitució alemanya, la Constitució italiana o la Constitució francesa –fixi's, els països pròxims–, doncs, tenen clàusules *pétreas* que no es poden modificar. No és el cas de la Constitució espanyola. És una constitució amb una part més rígida, en aquelles parts que només es poden

modificar per l'article 168, i molt més flexible, com es va veure l'any 2011, em sembla –2010 o 2011–, que en un estiu –el mes d'agost i uns dies de setembre– es va modificar l'article 135 en profunditat, i a més donant-li un caire d'article important, com veiem, respecte a tota la qüestió financera.

Per tant, és una constitució en alguns aspectes més difícil de reformar, però en altres, molt fàcil, i en els més difícils de reformar... Aquí, escoltin, si es posen d'acord els dos grans partits es reforma la Constitució en qualsevol de les dues parts; sempre, naturalment, que en el moment de ratificació, el poble espanyol, en els casos que hi hagi referèndum, ho segueixi i tingui majories. Però no crec que hi hauria massa problema.

I, per últim: «És constitucional fer un referèndum?» Llavors ha fet una al·lusió al fet que és diferent la sobirania nacional de la sobirania popular, que si vol, després, si hi ha repreguntes –no sé si ho ha dit– m'ho ha d'explicar, perquè encara que aquesta és una terminologia que jo recordo que parlàvem d'això els anys seixanta i setanta, i que estava molt exposada a la doctrina francesa, singularment a l'obra de Maurice Duverger, que en feia una distinció, jo crec que avui dia sobirania nacional –si no és que s'entén sobirania nacional, que és el que deia Duverger, la sobirania del Parlament– i la sobirania popular, nosaltres tenim clarament les dues. (*Veus de fons.*) No, el Parlament no és sobirà –no és sobirà. El sobirà és el poble. L'article 1.2, diu que la sobirania resideix en el poble. Ho diu clarament. El Parlament, les Corts, o els parlaments autonòmics tenen les competències que tenen i són representants dels ciutadans, de tots els espanyols, o a cada comunitat autònoma; per tant, no crec que en això hi hagi problema, si no és que jo no he entès la pregunta.

Respecte a les preguntes que m'ha fet el senyor Maurici Lucena. Anem a veure, primer m'ha plantejat una cosa que és llarga i que han tocat també altres –l'ha tocat també el senyor Jaume Bosch–, que és –i potser altres també, potser també el senyor Pujol– els casos del Quebec i Escòcia, i com, d'alguna manera, podrien servir-nos de model, almenys algun d'ells o tots dos. I ha fet referència a l'article 92 de la Constitució, i al fet que jo en alguns escrits, tant escrits de diari com escrits a revistes de dret constitucional, doncs, he parlat de la possibilitat de fer una consulta, un referèndum consultiu de l'article 92, com el que es va fer per a l'entrada a l'OTAN o l'aprovació de la Constitució europea. Jo crec que, efectivament, –i algú altre m'ha fet referència a les cinc vies, no?–, aquesta és una de les cinc vies que estableix el document de la comissió de la transició nacional. Aleshores, jo crec que l'article 92 el que no fa..., al que no entra –i per això no n'he parlat– és dins del dret a decidir. L'article 92 decideix com decideix un referèndum en un altre lloc, com decideixen els ciutadans al votar un parlament, com es decideixen tantes coses, diguem-ne, però no..., l'article 92 no dona possibilitats perquè s'estableixi aquí una decisió final.

Jo quan he plantejat això, quan he plantejat l'article 92 com a possibilitat d'acord..., i he vingut aquí crec que com a expert en dret, i per això no he fet plante-

jaments polítics –una mica, el que em demana el senyor Pujol; després en parlarem, potser–, sinó el que crec, tal com està, tal com és l'ordenament, tant el jurídic com l'internacional. L'article 92 pot donar lloc..., ara ja passant-me perquè se'm demana, sortint-me del camp més estrictament jurídic, però..., bé, anant a dir que hi cap jurídicament, dins l'article 92, un possible desllorigador de la qüestió. De quina manera? Partint del fet que no hi ha dret d'autodeterminació, que la Constitució no ho permet, que el dret a decidir com a dret d'autodeterminació no existeix –no el pot exercir Catalunya, en tot cas, etcètera–, sí que l'article 92 és un article que diu que les decisions polítiques d'especial transcendència podran ser sotmeses a referèndum consultiu de tots els ciutadans.

Jo crec que en tot aquest debat en el qual està Catalunya –sobretot l'últim any, encara que ve d'abans–, el que no sabem del cert –i potser mai no ho sabrem si no es comprova a les urnes– és quin suport té la independència, una vegada es faci un debat de veritat; és a dir, un debat en què participin amb igualtat de possibilitats totes les parts i en el qual el ciutadà estigui suficientment informat. Moltes vegades es diu que un referèndum és l'arma més democràtica, o el sistema més democràtic que hi ha. Jo no ho crec. Jo sóc molt més partidari de la democràcia representativa, perquè crec que la democràcia així, directa, el que fa és traslladar responsabilitats dels polítics, dels dirigents polítics a unes persones que no tenen normalment suficients elements per opinar sobre això.

Vull dir, aquí a Catalunya vam tenir el referèndum de la Diagonal, fet per l'Ajuntament de Barcelona, i fa sis mesos, o menys, o quatre o cinc mesos, hi va haver un referèndum, no sé si va ser a Cornellà o a l'Hospitalet, en què van anar a votar –també un referèndum de tipus municipal– el 3 per cent dels ciutadans; no sé si era a l'Hospitalet o a Cornellà –el 3 per cent. És clar, se'ls pregunta una cosa... Pregunten: la Diagonal, com vol...?, que passi el passeig pel mig i tal...? Dic: «Escolti, jo no ho sé, jo poso confiança en l'alcalde» –en el cas que l'hagi votat i li segueixi tenint confiança– «i que ell i l'equip municipal ho decideixin, no?, i els regidors, etcètera. Però a mi no em preguntis, jo sóc una persona que no hi entenc en això.» Per tant, exercir la democràcia vol dir que l'exerceixin persones suficientment informades.

I, aleshores, l'article 92 és un article en el qual si es pot consultar el poble sobre la independència o no de Catalunya..., perquè crec que la pregunta hauria de ser una disjuntiva clara: independència sí o independència no. No es poden demanar altres coses. En això coincideixo totalment amb el dictamen del Canadà, amb la mateixa posició de Cameron a Anglaterra respecte a Escòcia. Doncs, sí o no, i pregunta clara, i després majoria clara; doncs, també informació clara. És a dir, han de saber, els ciutadans, què vol dir ser un estat propi, sortir-se de l'Estat espanyol, separar-se..., no vull entrar en la polèmica, ja que no me l'heu plantejat, em sembla, però sortir també de la Unió Europea, com és evident, no porteu ho digui la Comissió sinó perquè està en els tractats. I, per tant, té de saber quin és aquest esdevenidor.

Aleshores, què es podria fer a través de l'article 92? No el fet de decidir. L'article 92 no decideix, no vincula jurídicament, l'article 92, és consultiu. Però l'article 92, sens dubte, si es planteja una opció a Catalunya...: «Desitjaria vostè que Catalunya fos independent?» –per exemple–, pregunta a contestar sí o no. Si es formula així, el que té de saber aquell ciutadà, que ha de ser responsable..., ha de saber què s'està jugant ell, i ha de saber quines són les conseqüències, les raons perquè Catalunya sigui independent, no? I, per tant –i, per tant–, aquest article 92 jo crec que es podria fer jugar, atès que no decideix res, simplement permet que l'Estat, el Govern nacional que està implicat en aquest article 92... –«les decisions polítiques d'especial transcendència», eh?; crec que aquesta és, òbviament, una qüestió política d'especial transcendència, poques n'hi han de tanta transcendència–, i que el Govern podria... –una de les opcions–, podria dir: «Escolti, abans de fer una reforma constitucional, o proposar una reforma constitucional» –que hauria de ser aprovada per dues terceres parts del Congrés i del Senat, s'hauria de fer unes eleccions pel mig, tornar a ser aprovat per dues terceres parts i després un referèndum, com diu l'article 168 de la Constitució–, «abans de començar tot aquest enrenou, sapiguem què volen els catalans i que els catalans estiguin perfectament informats», cosa que no és la situació actual, com és obvi i com és natural també.

I a partir d'aquí, què es faria? Es faria, doncs, probablement, que abans d'arribar aquí ja hi hagués un acord entre el Govern de l'Estat i el Govern de la Generalitat que propugni aquesta pregunta, i que fixessin, doncs, una sèrie de requisits: un quòrum mínim de participació, un percentatge de vots, el compromís de respectar els resultats, i també de no tornar a plantejar el tema en ics anys, eh?, vint o..., una generació: vint, vint-i-cinc, una cosa així, no? –almenys, aquesta comunitat autònoma.

I, per tant, el resultat no seria vinculant jurídicament, però sí que, doncs, seria un resultat que tindria una pressió política perquè el Govern ho tingués en compte. A partir d'aquí, si surt en el referèndum que no a la independència, s'ha acabat el tema –s'ha acabat. Si surt que sí, apliquem els criteris, que a mi em semblen bons, de la doctrina canadenc, del Tribunal Suprem canadenc; és a dir: negociem –negociem. No ja ve la independència directament, sinó que negociem. Hem de veure com es fa el repartiment d'actius i passius de béns públics; les fronteres, com s'estableixen i el canvi –això s'ha de tractar amb França, amb Andorra–; la posició d'Espanya davant de la comunitat internacional respecte al futur d'una Catalunya independent; les garanties per part de Catalunya que el futur Govern català estarà disposat a signar tots els tractats internacionals que ha signat Espanya, almenys en les qüestions que afectin els drets fonamentals, perquè no disminueixin els drets fonamentals dels ciutadans; el respecte a les minories, etcètera. Que en trobaríem moltes més, no? I penso que aquesta podria ser una de les opcions; que necessitaria, naturalment, aquests acords entre l'Estat i la Generalitat.

També, el senyor Lucena, doncs, m'ha preguntat per la iniciativa del Parlament, jo crec que per l'article 152...

La presidenta del Parlament

150.2...

Francesc de Carreras Serra

150.2, eh?, que també m'ho han preguntat altres. En tot cas, com que no hi és ell, potser espero...

La presidenta del Parlament

Sí...

Francesc de Carreras Serra

...contesto als altres i llavors ja li contesto a ell, no? I també m'ha preguntat –i això sí que només m'ho ha preguntat ell– si després d'unes eleccions plebiscitàries es pot fer una declaració unilateral d'independència i quines conseqüències tindria això.

Anem a veure, «eleccions plebiscitàries» és un concepte, diguem-ne, periodístic o doctrinal. Les eleccions seran les eleccions autonòmiques; que se'ls doni un caràcter plebiscitari o no és una cosa subjectiva d'aquells que s'hi presenten. Dir: «Escolti, jo, és que..., doneu-me suport a mi, per sobre del meu programa, amb un punt únic, etcètera», però de les eleccions autonòmiques, diguem-ne, no?

I posats que en unes eleccions autonòmiques, doncs, hi hagi una majoria que decideixi fer una declaració unilateral d'independència, la podria fer? La podria fer. No perquè tingués competències per fer-la, però des del punt de vista fàctic, doncs, la podria fer.

Quin resultat tindria? A partir d'aquest moment de declaració d'independència, Catalunya seria independent? Home, a veure, en tot cas –en tot cas– s'ha de pensar que un estat és un estat quan els altres estats el reconeixen com a tal, és a dir, quan la comunitat internacional els reconeix com a tals; si no, es queda com una cosa que no pot relacionar-se i en què tot són desavantatges. I aleshores, en el dret internacional..., o sigui, en aquest punt, un dels principis més clars és que la comunitat internacional el que respecta és la integritat dels estats. Això està a totes les declaracions, resolucions, pactes de l'ONU, això està en els tractats europeus, i això està en les convencions per les quals també es regeix el dret internacional, no?, i, per tant, és una cosa com indiscutible. I, per tant, una declaració unilateral d'independència el que portaria seria el no-reconeixement per part dels estats, dels altres estats, de la independència de Catalunya, i, per tant, portaria a una situació de molt difícil sortida i perjudicial, absolutament perjudicial per als catalans.

El senyor Jaume Bosch... Perdoni, presidenta, però és que m'han fet moltes preguntes.

La presidenta del Parlament

Moltes, ja ho sé. No pateixi.

Francesc de Carreras Serra

Intentaré... Ara en trobaré alguna que potser ja l'he contestada.

A veure, el senyor Jaume Bosch..., em pregunta: «El que es va plantejar al Quebec i el que està plantejat ara a Escòcia no és dret a decidir o dret a l'autodeterminació?» Em sembla que aquesta és la pregunta. I hi afegeix Puerto Rico. A veure, no és dret a decidir ni dret a l'autodeterminació. O sigui, el Quebec va fer un referèndum més que consultiu, diguem-ne. Dos referèndums, no? –un el 80 i un el 95–, més que consultius. Si hagués guanyat el sí –si hagués guanyat el sí–, el Govern d'Ottawa hauria dit: «Doncs, bé, aquests han fet un referèndum i diuen que volen ser independents», però no vincularia per a res, absolutament –per a res, absolutament. Precisament, el que va preguntar el Govern canadenc al Tribunal Constitucional, que va donar lloc al famós dictamen del 98, és: «Escolti, i si guanyés, què hauria de fer jo?» I el tribunal va contestar: «Vostè, si la pregunta és clara» –i deien que aquella que havien fet no ho era– «si la majoria és clara» –que vol dir més de la majoria absoluta, perquè, si no, no ho diria així– «al que dóna lloc és a un dret a negociar. I aquest dret...» I aleshores dóna unes pautes, i després es fa una llei de la claredat. I aquesta llei de la claredat estableix que, en tot cas, les majories i la pregunta les fixarà el Parlament canadenc, no el Parlament del Quebec. I, per tant, allà, el Quebec no decideix –no decideix–; ni abans, ni ara amb la llei de la claredat.

Escòcia: igual –a Escòcia, igual. L'última paraula no la tenen els escocesos en referèndum, l'última paraula la té el Parlament de Londres. I així està establert, així està acordat. Per tant, decidir? No decideixen. Simplement opinen, diguem-ne –opinen–, donen la seva opinió. Que aquesta opinió pot tenir molta importància en la negociació que es faci després? Sens dubte. Però no decideixen, i menys s'autodeterminen –i menys s'autodeterminen.

Puerto Rico és un país bastant especial, des d'aquest punt de vista, perquè té algunes característiques d'estat independent i té altres característiques que el fan, com es va veure en un debat que vam tenir precisament en aquest Parlament fa uns anys, amb professors i diputats de tots els partits de Puerto Rico, en altres aspectes... –i potser alguns d'aquí hi éreu–, i en altres aspectes Puerto Rico té menys competències que Catalunya. Això és el que ens van dir els porto-riquenys. I jo, que no coneixia el tema de Puerto Rico –el vaig conèixer a partir d'aleshores–, doncs, em va sorprendre. Diuen: «Un reglament de Washington se'ns imposa sense daixò.» Com aquí un reglament de Brussel·les se'ns imposa sense tenir en compte les competències catalanes o les competències espanyoles. Per tant... En fi, pensem que estem..., aprofito per dir que pensem que estem en un món nou. El món dels estats sobirans, diguem-ne, infranquejables és una cosa que a Europa està desapareixent. I a Puerto Rico, des del punt de vista que té un estatus especial respecte als Estats Units, també, no?

Per tant, en aquests casos, per descomptat, no hi ha ni dret a decidir ni hi ha dret a l'autodeterminació.

Llavors, segona qüestió del senyor Bosch. Preguntar si segueix sent vàlida la Constitució espanyola... Això m'has preguntat? Això? (*Veus de fons.*) Si valdria la pena preguntar-ho? Home, anem a veure, és que no podem estar preguntant-ho sempre tot. Vull dir, jo crec que si hi ha un gruix important de ciutadans que volen canvis a la Constitució..., i jo crec que hi és i jo sóc un d'ells, però no d'ara, fa deu anys igual, i en les nostres revistes ho escrivim contínuament, no? La reforma del Senat, que implica reforma constitucional, fa, quant?, vint-i-cinc anys? (*Veus de fons.*) Hem fet congressos, seminaris, mil coses, eh?, tot per això. És a dir, això és... Aleshores, fer una pregunta explícita: «Escolti, vostè creu que la Constitució...?» Jo crec que és un acte inútil. Vull dir, plantegem quines són les reformes. I per a això els agents són els partits polítics. I alguns ho estan plantejant. Ho han plantejat. I a més hi ha..., en molts moments hi ha hagut moltes coincidències. I hi ha un dictamen del Consell d'Estat sobre això, amb punts concrets. Per tant, la pregunta així, genèrica, de preguntar a tots els espanyols: «Escolti, vostè voldria canviar la Constitució?», això crec que no té sentit. Plantegem reformes concretes.

«La Segona República era un règim democràtic? Perquè va sorgir sense estar..., bé, sense estar previst; no va ser una continuïtat, sinó que hi va haver una ruptura.» Evidentment que va ser un règim democràtic en tant que es va fer un procés constituent; es van fer unes eleccions i es va fer una constitució amb el resultat d'aquestes eleccions, amb el Parlament que va sortir d'aquestes eleccions. Abans d'això, com va caure? Va caure el 14 d'abril, com és sabut, a partir de les eleccions del 12 d'abril. I què va passar entre el 12 i el 14? Que qui era el monarca –no com el rei actual, sinó monarca amb poders executius, i en aquell moment molts poders executius perquè estava suspesa la Constitució del 76; encara en tenia més dels molts que ja tenia amb la Constitució del 76– se'n va anar. Va agafar el vaixell, ell per Alacant i la seva dona per Biarritz o per..., bé, per la frontera basca, i van desaparèixer. I van deixar el poder en mans d'un grup, doncs, que va proclamar la Segona República. I, per tant, és clar que tot estat comença en un moment en què pot haver un trencament.

La Transició espanyola no va ser així. És més, la Transició espanyola –i jo crec que és una de les virtuts– va complir formalment amb tots els requisits que imposaven les lleis franquistes; les lleis franquistes que havien estat parcialment derogades per una llei postfranquista, però amb caràcter de llei fonamental, que era la Llei per a la reforma política. Quatre articles de la Llei per a la reforma política van tombar totes les set lleis fonamentals anteriors. Es va seguir el procediment de la Llei per a la reforma política, però la Llei per a la reforma política establí que els espanyols tindrien tots els drets que donaven els tractats internacionals –o sigui, tots; tots els drets–; en segon lloc, que hi hauria eleccions, i en tercer lloc que es constituïria un congrés i un senat i s'establiria el procés constituent. Vull dir, es podia fer o no; es podia

ratificar el que hi havia abans o es podia fer una constitució democràtica, però no crec que hi hagi cap problema a veure que és tan legítim com passar un sistema democràtic al republicà, que té molta més èpica i és molt més heroic, potser..., perquè, a més, es fa en un dia, l'altre es fa al llarg de no sé quant –de no sé quants mesos, de no sé quants anys fins i tot que l'altre. Però els dos són plenament legítims, no veig que hi hagi problema en això.

Bé. També m'ha preguntat per allò de l'article 92, i crec que ja ho he contestat, no?

L'article 150.2... –l'article 150.2, que també m'ho ha preguntat el senyor Lucena–, a l'article 150.2... –bé, ho deixem per a les cinc vies, eh?, abans...

La presidenta

Molt bé.

Francesc de Carreras Serra

...i ja està. Llavors, el senyor Quim Arrufat –a veure, clar, la primera pregunta que m'ha fet és bastant complexa, diguem-ne, i a més hi estic d'acord– ha dit: «Els drets històrics no són vàlids com a legitimadors d'una situació, però el dret té història.» No puc estar-hi més d'acord. És més, jo..., primer, que una de les interpretacions de les normes jurídiques, segons l'article 3 apartat 1 del Codi civil, és la interpretació històrica, precisament, no? Però, bé, deixant de banda ja això, que no és poca cosa, jo crec que per entendre les institucions s'ha d'entendre la història. No podem entendre el que és la monarquia avui dia –que es diu «monarquia», i hi ha un rei que es diu «un rei»– sense saber que abans hi havia monarquies que eren una cosa molt diferent, i reis que també eren coses molt diferents. I, per tant, és clar que serveix. Si ens fixem només en les paraules, moltes vegades aïllant-les del context històric podem, doncs, no entendre allò que ens està passant.

I ell diu: «No hi ha mecanismes en el poder constituït per canviar...» –a veure si l'entenc..., i, si no, m'ho aclareix. Jo he apuntat aquí que vostè em preguntava que no hi ha mecanismes en el poder constituït per reformar la Constitució, en el fons. Llavors, quina era la pregunta? És que no...

(*La presidenta dóna la paraula a Quim Arrufat Ibáñez.*)

Quim Arrufat Ibáñez

Jo he explicat que hi havia unes qüestions sobre la taula en l'època en què es va fer la Constitució, que per una pressió política històrica, de la conjuntura històrica, van ser excloses de formar part dels mecanismes normals de la Constitució. I amb això em referia sobretot al cas basc i al cas català, que van quedar exclosos de comptar ells també amb mecanismes normalitzats, diguéssim, estandarditzats, dins de la Constitució, per, en un futur, poder operar sense necessitat de reformar la Constitució; per tant, sense necessitat de comptar amb una majoria política contrària, en principi. Per tant, van quedar fora de la taula

de la negociació, fruit d'una pressió, segurament, històrica o..., en aquell moment.

Francesc de Carreras Serra

Bé. A veure, això..., clar, si anem, allò, a intentar aco- tar-ho i concretar-ho, dels no-sé-quants diputats i senadors catalans que van ser constituents, eh?, només un –el senyor Heribert Barrera– va discrepar de l'article 2 de la Constitució. Tots els altres van dir que sí. Per tant, si anem a aquestes consideracions, només els ciutadans que estaven representats pel senyor Heribert Barrera no participaven d'això. Vull dir, tots els altres..., tinguin en compte que el senyor Miquel Roca va ser..., el cas basc és una mica diferent, perquè el PNB es va abstenir, eh? –es va abstenir–, malgrat que havia dit que si se l'hi incloïen els drets històrics, com es van incloure, a la disposició addicional primera, votaria favorablement. Malgrat això, es va abstenir en aquell moment. Ara, també quan es va aprovar l'Estatut basc al cap d'un any, va dir que si era tal com havia quedat, el PNB no s'abstenia, sinó que el PNB considerava que estava d'acord amb la Constitució.

I, per tant, bé, es pot reformar la Constitució. Ara, tenint en compte determinades coses. Però també tinguin en compte que en els estats federals..., i en aquell moment sí que és veritat que no se sabia cap a on s'orientaria l'estat de les autonomies, però, en tot cas, el constituent va donar vies perquè es poguessin fer diverses coses. Entre elles, la via per què totes les comunitats autònomes tinguessin el mateix nivell d'institucions i de competències, que és el que ha acabat passant. I, per tant, jo crec que, bé, es pot reformar la Constitució, però no perquè en aquell moment no es tinguessin en compte els casos bascos i catalans, perquè els bascos i els catalans van estar d'acord amb la Constitució. Segur que no tots, eh? Com no tots... És que ningú..., i jo, que passo per ser un gran defensor de la Constitució, hi ha parts de la Constitució que no m'agraden des del principi, vull dir... Però això és normal. I si a mi m'agradés tota la Constitució, segur que seria una constitució dolenta. Perquè la Constitució..., una constitució és un punt de trobada en aspectes fonamentalíssims d'un estat, en el qual la coincidència no pot ser en tot. Perquè si tu coincideixes que allò és el teu ideal, segur que no és l'ideal de l'altre, precisament pel pluralisme polític existent en una societat, no? I, per tant, jo en això no hi veig problema.

I la segona qüestió que m'ha plantejat, jo crec que ja està contestada, perquè... «Si volgués fer una consulta, què faria?» Jo he ofert la via..., que no és el dret a decidir, ho repeteixo, però de la consulta prèvia via article 92, que crec que es pot fer. Té alguns problemes de constitucionalitat, i els puc admetre, però també es pot canviar l'article 92. No requeriria grans canvis ni requeriria referèndum. I, per tant..., però crec que una llei ho podria desenvolupar; si ningú impugna la llei, seria perfectament constitucional. I, per tant, jo crec que aquesta segona ja l'he contestat, no?. Crec que aquesta no és... Ara parlarem de les cinc vies.

Per últim, el senyor Oriol Pujol. Li asseguro que..., em sembla que és suficientment clar que jo em represento

a mi mateix, no a ningú altre. Jo em represento exactament a mi mateix. Crec que vaig ser cridat amb... I suposo que tots els que han vingut..., vostè mateix després ha parlat del senyor Roca. És com si jo ara li digués que el senyor Roca representa a Convergència Democràtica. Tampoc crec que seria veritat. No sé el que va dir –vaja, tinc les referències del diari només–, però crec que segurament no seria veritat. I, per tant, el senyor Roca i jo ens representem aquí mateix, crec que la funció nostra és dir exactament el que pensem, i jo he volgut, a més, despolititzar-ho absolutament i només parlar de qüestions més jurídiques.

El dret a decidir i les consultes. Que jo he agafat el dret a decidir com a dret a l'autodeterminació, però és que ara haig d'anar a buscar allò de la democràcia. El dret a decidir com a autodeterminació. És que, si no, tal com es formula aquí..., no es planteja el dret a decidir per decidir si canviem la llei de vaga o fem una llei de vaga o qüestions d'ara, sinó el dret a decidir sobre si Catalunya es declara independent. Per tant, jo he fet aquesta interpretació, que em sembla, doncs, bé, bastant normal, de dir: «El que es confon és el dret a decidir amb dret a l'autodeterminació.» La paraula «dret a decidir», si no m'equivoco, la va treure per primera vegada un basc, que en un moment va ser vicelehendakari, i que va escriure un llibre l'any 95, que és el senyor Juan Mari Ollora. El senyor Juan Mari Ollora, en aquell moment va escriure un llibre sobre la situació del País Basc i sobre el tema del nacionalisme, etcètera, i, com que ell sabia que el dret a l'autodeterminació no podia ser aplicat al País Basc, es va inventar el terme «dret a decidir» –jo crec que va ser ell el que s'ho va inventar–, i equivalent al dret d'autodeterminació.

Que això és molt restrictiu? Potser sí. També he fet esment en la meua intervenció del dret a decidir com a emanació de principis democràtics, que és el que diu l'informe de la comissió per a la transició nacional. Jo crec que realment la democràcia no pot ser invocada en abstracte, perquè, bé, llavors qualsevol llei, qual-sevol grup podria dir: «No, la volem canviar per mètodes democràtics, creant aquests mètodes democràtics.» En un sistema de democràcia constitucional, la democràcia i la legalitat estan estretament implicades. És el que he volgut dir en la meua exposició, no? I, per tant, no crec que es pugui invocar de manera..., així.

I m'ha dit això del «difús índex democràtic». He dit alguna cosa així, però no..., «índex», jo crec que no ho he dit. No sé trobar-ho, ja... (*Veus de fons.*) «Principi». Ah, això sí, això potser sí que ho he dit. O una... No, he dit: «Una simple teoria sobre la democràcia en abstracte.» Potser en algun altre moment he dit «principi». «Aquesta posició és defensada des de l'òptica de la filosofia i la ciència política, no des de l'òptica del dret. És obvi que la seva formulació...» Contestant això, aquesta, diguem-ne, idea que el referèndum ve del principi democràtic, així en abstracte, dic: «És obvi que la seva formulació prescindeix de la idea mateixa d'estat constitucional democràtic, en el qual ha de situar-se aquesta matèria, atès que aquest dret a decidir es formula com un dret, s'entén que positiu» –tot dret és positiu– «i per això ha d'estar regulat en normes jurí-

diques democràtiques, tret que s'invoqui un dret històric o natural, o una simple teoria sobre la democràcia en abstracte.»

I l'altre, el tres, doncs..., «principi...», «un difús», sí, sí... –sí, sí–: «Un difús principi democràtic.» «El fonamenten...» Dic... –sí, sí–: «Ara bé, si el dret a decidir no és un mer exercici del vot a les eleccions o referèndums previstos en la Constitució, ni tampoc el dret a l'autodeterminació dels pobles, en què fonamenten aquest dret a decidir que tant invoquen?» És a dir, si no es fonamenta en una llei, en què es fonamenta? I jo dic: «El fonamenten en un difús principi democràtic, en el qual prèviament, un determinat *demos*, en aquest cas, el poble de Catalunya...» Però els mateixos que formulen el principi democràtic formulen el *demos*. Per què el poble de Catalunya? Per què no altres? Per què això? Amb quina..., és a dir, un dret és una cosa que et dona la llei. Allò altre pots dir que és una idea, un desig, etcètera, però un dret te l'ha de donar una llei. I si no tens una llei que te'l doni, no hi tens dret. Diguem-ne una altra cosa, digues que és injust des de paràmetres de justícia externs. «Un difús principi democràtic.» No és cap insult per al principi democràtic, dir que és «difús», perquè s'invoça el principi democràtic sense trobar-lo en una norma. Si estigués en una norma, aquest principi democràtic, o si es pogués connectar amb alguna norma, doncs, aleshores no seria difús. Em reafirmo en el «difús». (*Algú diu: «Podries dir “principi genèric.”»*) Genèric... «Genèric»? Podem arribar a un acord que es digui «genèric principi democràtic...» (*Veus de fons.*) Doncs em disculpo, però «difús» no ho he trobat despectiu, eh?

La voluntat política... Aquí entro en coses que no sé si les entendre... Sí, aquí poso: «No ho entenc.» Voluntat política del dret a decidir. A veure, aquí, les voluntats polítiques... Si em permet, presidenta?

La presidenta del Parlament

Sí...

Francesc de Carreras Serra

...però la voluntat política..., darrere de tota decisió, de qualsevol, de l'últim decret de no-sé-què, hi ha una voluntat política –hi ha una voluntat política.

L'únic problema..., el que no es pot fer és contraposar voluntat política a normes legals, almenys en un estat de dret. És a dir, la voluntat política és allò que deixa com a discrecionals les normes legals. I, aleshores, la norma legal et diu qui és competent, quins límits materials té, quin és el procediment amb el qual s'ha d'aprovar aquesta norma legal. Això és l'estat de dret. Per tant, contraposar-hi voluntat política...: «Això, si es vol, amb voluntat política es fa.» Home, no. Si tens voluntat política i et saltes la llei, doncs, això és una contraposició. La voluntat política es fa dins de la llei, no? I, per tant, bé, trobem com encaixa el dret a decidir. Jo l'he trobat. El dret a decidir..., l'he trobat en la meva exposició, al final. El dret a decidir sobre una reforma constitucional que impliqui que Catalunya se separi està en el poder de reforma, en la reforma de la

Constitució espanyola. I, per tant, si hi ha un acord a Espanya sobre el fet que Catalunya se'n vagi..., com hi va haver un acord entre Txèquia i Eslovàquia, o altres exemples que es puguin trobar. Si hi ha un acord, doncs... Seguint els procediments –seguint els procediments– s'arriba a aquest acord. No hi ha un impediment absolut, eh?

Ah, bé..., una cosa més de detall: «La nació aprova si el poble ratifica.» No, la nació..., la Constitució diu que la nació proposa i el poble ratifica. Ho he llegit... (*Veus de fons.*) «La Constitució espanyola es fonamenta...» (*Pausa.*) No me'n recordo..., això d'estar jubilat... Potser teniu alguna Constitució per aquí? És al preàmbul, eh? –és al preàmbul. Però les paraules ara..., no és l'article 2, és el preàmbul. Però jo ho tinc per aquí, això. Ah!, deu estar aquí... Justament estava en la plana que tenia del..., on estava apuntant. «La nació espanyola, en ús de la seva sobirania, proclama la seva voluntat de...», i llavors estableix unes finalitats, cinc o sis finalitats molt genèriques, eh?: la pau, la no-sé-què, la llibertat, el tal i tal..., també fa una referència a les peculiaritats territorials, etcètera. Llavors, en conseqüència, les Corts aproven i el poble espanyol ratifica –les Corts aproven...–, que és la seqüència que es va seguir: la Constitució la van aprovar les Corts, i la va ratificar –referèndum de ratificació– el poble espanyol. Per tant, aquí nació té la sobirania, i després ho aproven al... Per tant, nació i poble és equivalent en l'article 1 i en l'article 2 i en el preàmbul.

Després, les cinc vies. Anem a les cinc vies, a veure si me'n recordo. Les cinc vies són: la primera, que ja he parlat de l'article 92, que ja he dit: «No és» –no ho és– «el dret a decidir.» No és el dret a decidir. A veure, ens aclarim: no és el dret a decidir, és una via perquè s'arribi a la cinquena via, que és la reforma constitucional, eh?. En el fons és això. Per tant, són quatre vies. Si és daixò, són quatre vies. La reforma constitucional, feta a partir de... Bé, es pot fer, també, d'altres maneres, diguem-ne, eh? Però l'article 92 no decideix res. L'article 92 pot fer saber quina és l'opinió dels catalans. Simplement això. És el dret a saber quants són, diríem, sense tenir en compte els sondejos electorals, ni les manifestacions ni tan sols les eleccions, sinó una cosa específica, eh?, de dir això. Per tant, en són quatre.

Llavors, les altres quatre, quines són? La més significativa, si deixem aquestes dues... La reforma constitucional es pot fer, ja ho he dit, d'entrada, en la meva exposició. L'article 92 també –també– es pot fer. I legalment estem així.

I les altres tres... –les altres tres–, de la que es parla més és de la del 150.2, no?; tenint en compte que el 150.2 és un article francament estrany dins dels països federals. No hi ha cap país federal que tingui això. Però, l'article 150.2 diu que per llei orgànica, l'Estat podrà transferir o delegar competències pròpies –vol dir competències que té l'Estat– a les comunitats autònomes, que, per la seva naturalesa, siguin transferibles. Per tant, aquí hi ha una clàusula molt indeterminada, és «que per la seva naturalesa». L'ús que s'ha fet del 150.2 també ha sigut bastant variat. Es va utilitzar a la Lotraca i la Lotrava..., és a dir, a l'Estatut de Valèn-

cia, aprovat l'any 82, i de Canàries l'any 82, doncs, van ser uns estatuts... –o el 81 o el 82, un dels dos–, van ser uns estatuts que van anar acompanyats d'una llei orgànica de transferència o delegació que més o menys els igualava a l'Estatut basc, al català, a l'andalús, al gal·lec, etcètera, eh? I, per tant, això ja era una cosa... Però, bé, podries dir-ne transferències que per la seva naturalesa..., home, si han sigut transferits als altres, per la seva naturalesa ho són, en certa mesura, eh?

Després, també, als acords autonòmics del 92 també es va fer el mateix, es va iniciar la reforma dels estatuts i es va fer una llei de transferència a les comunitats autònomes, a les deu comunitats autònomes que tenien poques competències. Jo crec que són unes utilitzacions una mica dubtoses. En canvi, altres han sigut claríssimes. La Llei de Mossos d'Esquadra, la Llei de transports terrestres no-sé-què, també es va fer un no-sé-què, una institució es va transferir o..., no ho sé, una cosa molt de detall. Jo crec que és una clàusula que, al dir «per la seva naturalesa», indica..., i així s'ha interpretat, encara que no hi ha hagut interpretacions, així, del Tribunal Constitucional que fixessin una jurisprudència rotunda, diguem-ne. Però la doctrina més aviat ha interpretat, home, coses que es veïessin com a funcionals respecte a allò autonòmic.

Ara, jo crec que considerar que es pot donar una qüestió que afecta el dret de participació –és a dir, un dret fonamental, que està a l'article 23–, encara que es faci per llei orgànica..., perquè la llei de transferències és una llei orgànica, però un dret que l'article 81 diu que s'ha de regular per al seu desenvolupament per llei orgànica –i ho està, i ho està, regulat–; que això es faci per a un cas únic, per a una llei singular, jo crec que és bastant forçat. I jo crec que el 150.2... Jo veig més possible una iniciativa..., independentment de si sortirà o no –els dos, independentment de si sortiran o no, de si seran aprovats o no a Madrid. Però veig més correcte constitucionalment una iniciativa de reforma constitucional, potser, que el 150.2 donant el dret d'autoritzar referèndums, perquè l'acte d'autoritzar, precisament, si la Constitució l'hi dona a l'Estat central, que després ho pugui delegar o transferir... L'autorització és un acte únic. Si es dona aquesta autorització se seguirà amb la mateixa llei actual, però és un acte únic i jo no veig fàcil d'admetre aquest 150.2, i crec que ho haurien de tenir en compte.

I, respecte a les altres dues vies..., és clar, hi ha la via d'una llei de consultes...

La presidenta del Parlament

Sí, no referendàries.

Francesc de Carreras Serra

...bé, no referendària és la que està impugnada...

La presidenta del Parlament

Sí, exacte.

Francesc de Carreras Serra

....davant del Tribunal Constitucional i que es va suspendre, es va aixecar la suspensió, i tot això, no? Jo crec que..., bé, veurem què dirà el Constitucional –dirà el que sigui–, però jo crec que això no és matèria de competència de la Generalitat, clarament, i, per tant, excedeix allò que l'Estatut diu que és matèria de les consultes possibles establertes a l'Estatut.

I, quant a la llei que encara no està aprovada, que està en tramitació, i que la conec poc, sincerament, el pes que tindria..., clar, seria una llei... Encara seria més complicada. El pes que tindria aquesta via, amb una llei que, a més, pel que vaig llegir en el seu moment, i que ho recordo poc, però que té una administració electoral... –ja l'acabareu de fer en el Parlament–, però que té una administració electoral en què més o menys, si no m'equivoco, la meitat està nomenada pel president de la Generalitat i l'altra meitat està nomenada per unes juntes electorals nomenades pel Parlament, etcètera, és pot donar una sensació de poca neutralitat i de... Jo crec que són vies realment molt precàries, jo diria que són molt precàries.

I, per tant, queden les dues primeres: la possibilitat del 92, com a primera fase de tot un procediment que acabaria en reforma constitucional, o la reforma constitucional, abordar la reforma constitucional directa, vull dir, anar a presentar-se allà, eh?

I, per últim..., jo crec que, per últim..., ja ho he dit, no?: «Quin pes li dona a la voluntat política? Flexibilitat en la interpretació de la voluntat política.» Em sembla que ho he explicat abans...

La presidenta del Parlament

Sí...

Francesc de Carreras Serra

...arran de no sé «quantos», eh? La voluntat... I, per tant, ja està.

Bé. Perdoni, presidenta, no sabia quant temps tenia jo...

La presidenta del Parlament

Han estat moltes preguntes.

Francesc de Carreras Serra

...però han estat moltes preguntes.

La presidenta del Parlament

Jo ara demanaria als grups si tenen alguna cosa a puntualitzar..., perquè tenim ja l'altra ponent esperant. I si és així, en un minut o dos poder-ho fer.

Senyora Gemma Calvet...

Gemma Calvet i Barot

Només per raons de cortesia, perquè hi ha hagut algun malentès. Jo crec que s'ha de separar bé, vinculat al

dret a decidir, el que és consultar a la secessió. I aquí, en la resposta que vostè m'ha formulat, segurament per confusió en la manera de preguntar-la-hi, vostè ha embolicat una mica la troca, perquè jo el que defensava, amb el 92 a la mà, és la possibilitat de la consulta tal com la va defensar aquí el senyor Roca Junyent.

I l'altra qüestió. Amb aquest concepte... Jo també m'havia apuntat el concepte «difús principi democràtic». Home, «difús»... Està recollit especialment en el Tractat de Lisboa i en la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea. I jo li recomano, modestament..., en l'informe del Consell Assessor per a la Transició Nacional –planes 61 i 62–, es fa un impecable desplegament de la normativa europea i internacional que empara el principi democràtic. Per tant, jo penso que no és que sigui difús, és que és, evidentment, una nova..., en l'evolució del dret, un enfocament d'interpretació jurídica ampli, en aquest moment històric en què ens trobem com a civilització, que no és més que un aprofundiment democràtic en molts aspectes –en molts aspectes–, també en els processos de decisió dels pobles.

I, acabo, no ha esmentat que en el procés constitucional, que jo el defenso, de transició es va introduir el concepte «nacionalitat». I, per tant, aquest concepte de «nacionalitat» vinculat a la sobirania popular, penso que dona lloc a una equació on el resultat és el dret a decidir ineludible del poble català.

La presidenta del Parlament

Senyor Lucena...?

Maurici Lucena i Betriu

Gràcies, presidenta. No, el Grup Socialista no vol fer més preguntes. L'únic, que voldria aprofitar aquest torn d'intervenció per disculpar-me perquè m'he hagut d'absentar de la sala. No ha estat mala educació, sinó una causa de força major, i visionaré el vídeo per escoltar les respostes que m'he perdut.

Gràcies.

La presidenta

Moltes gràcies. Senyor Jaume Bosch...

Jaume Bosch i Mestres

Sí, ràpidament. I no tant perquè em contesti, eh?, professor De Carreras, sinó per matisar-li algunes coses que jo li hauria volgut dir. Quan jo li he dit Escòcia i el Quebec, no era tant per si vostè considerava que això era dret a decidir o dret a l'autodeterminació, sinó per dir-li que això ho faran. I jo li preguntava: «Vostè, aquest dret, com el titula, diguéssim, com el titularia?» Evidentment, em pot dir: «No és vinculant jurídicament, sinó políticament.» Però la pregunta la hi faig d'una altra manera: per què els escocesos i la gent del Quebec poden fer una cosa que nosaltres no la podem fer? Aquesta era la reflexió.

L'altra reflexió. Quan li deia allò de preguntar sobre la Constitució, no anava en pla innocent, de dir: «Fem

una pregunta a tots els espanyols si volen canviar la Constitució.» No, ja hi ha uns mecanismes de reforma. Jo li deia que el professor Javier Pérez Royo ha escrit –i vostè ho deu conèixer– que, després de la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut, es constata que hi ha un allunyament de molts sectors de la població catalana..., no sabem quants perquè no s'ha consultat, eh?, però que s'han allunyat i no se senten representats. Jo en sóc un cas. Vaig votar la Constitució el 78 i ara no m'hi sento representat, perquè han fet una interpretació que no es correspon amb allò que havia votat el poble de Catalunya. I el professor Pérez Royo diu: «Segurament l'única fórmula per sortir d'aquesta situació és preguntar al poble de Catalunya si continuen o no sentint-se representats en el marc constitucional o voldrien emprendre un altre camí.» Això és una reflexió que ha escrit el senyor Pérez Royo.

I, finalment, l'última qüestió és que jo em quedo amb la part –des del meu punt de vista, clar, eh?, interessant– positiva: que vostè veu factible realitzar una consulta a partir de l'article 92, com també ho han dit altres destacats juristes. També li dic que vostè s'ha mantingut sempre, en tota la intervenció, amb un to de rigor jurídic, que, evidentment, vostè és un perfecte coneixedor del tema de les lleis i li ho respecto. Només fer-li notar que si vostè després, amb tranquil·litat, repassa la transcripció del que avui vostè ha dit, el rigor jurídic l'ha abandonat quan ha parlat del 150.2. Perquè ens ha vingut a dir: «S'han fet la tira de coses.» Però ens ha vingut a dir: «No m'agrada.» No ens ha fonamentat jurídicament per què el 150.2 no és aplicable. Fins i tot es podria dir: «Escolti, que sigui delegat o transferit a totes les comunitats autònomes.» D'acord, on s'ha de firmar? Però vostè no ens ha donat un argument jurídic de pes. Ens ha dit: «S'ha utilitzat per a molts temes, però, en canvi, per a aquest, com que afecta la participació, no ho veig clar. Es pot utilitzar per transferir el trànsit, que era una competència exclusiva de l'Estat, que afecta la seguretat i l'ordre públic, però, en canvi, per al tema de la participació jo no ho veig clar.» Però és la seva opinió, eh?, no ens ha donat un argument jurídic.

La presidenta del Parlament

Senyor Arrufat...

Quim Arrufat Ibáñez

No, breument. No volia intervenir, però..., bé, no ens hem acabat d'entendre en la qüestió que li posava jo sobre la transició. No qüestionava la legitimitat democràtica dels representants electes que van votar en aquell moment ni el referèndum posterior, etcètera, sinó el moment històric i la tensió i pressió que s'associava a aquell moment històric, que òbviament no deixaven opinar lliurement o, en tot cas, deixaven opinar després de quaranta anys de franquisme. I, per tant..., hi va haver un cop d'estat pocs anys després, van morir assassinats alguns dels diputats contraris a la Constitució, entre d'altres moltes coses, que feien que la presa de posició per estar a favor o en con-

tra d'aquest nou marc constitucional no fos la mateixa que es tindria, segurament, ara. I, per tant, aquesta era la qüestió.

Vostè ha posat com a exemple de..., però no sé si en positiu o en negatiu, la carta de l'ONU de 1949, que a mi em genera dos dubtes. Un, jo diria que l'ONU és la realitat constituïda que més en direcció contrària rema dels pobles que diu representar, o dels interessos que més en direcció contrària rema, no?, on el poder constituent més escindit està del poder. Considerarà amb mi que va ser construïda en un moment històric i, llavors, té una fórmula de construcció d'acord amb aquell moment històric, que està absolutament desfada en el moment actual, però és que a més a més juga en contra de la majoria de la població, en terme numèrics i democràtics, que diu governar, no?, aquesta estructura.

Però, a més a més..., i ha posat l'exemple d'Alemanya –que «Alemanya no ha protestat», que «quedaria fatal que Alemanya protestés»–, en uns termes que no tenen absolutament cap mena de comparació; és com si Burgos demanés canviar la Constitució en termes, diguéssim..., no cap a més democràcia, sinó cap a menys. És a dir, no s'entendria en absolut. I crec que ja està, eren dues apreciacions sobre el que s'havia dit.

Relatiu a la pregunta final que li he fet, també, admeto que era segurament massa política si la resposta havia de ser merament jurídica. Òbviament, jo em referia a, si no hi ha ningú disposat a fer cap modificació, ningú disposat al cor central polític de l'Estat espanyol per fer possible la consulta, si aquesta voluntat no hi és, què s'ha de fer? Si no hi ha la voluntat de canviar, si no hi han majories per canviar ni per permetre la consulta, què s'ha de fer?, que jo crec que és la situació, una mica, de desempara en què es troba ara la voluntat de celebrar una consulta a Catalunya. Si no es veu cap via en què la majoria política de l'Estat espanyol es pugui posar d'acord per permetre-la, ni que ho vulgui, que es permeti aquesta consulta, què es pot fer? Desistir? Resignar-se?

La presidenta del Parlament

Senyor Pujol...

Oriol Pujol i Ferrusola

Sí, de forma molt breu. Gràcies, senyora presidenta. Només perquè, potser en la línia del que deien el senyor Bosch i el senyor Arrufat ara, les darreres compareixences que hem tingut, senyor De Carreras, una mica el que ens manifestaven –no és tant una opinió del que li parla ni de Convergència i Unió; potser simplifico molt la conclusió que jo en vaig treure, però crec que era bastant així, tant per part del doctor Viver i Pi-Sunyer com per part del senyor Miquel Roca– és: «Aquí no hi ha un problema legal, hi ha un problema de voluntats polítiques.» Per tant, la voluntat política és, una mica, com la mare dels ous, eh? Després la legislació i la Constitució en si mateixa, lògicament, doncs..., bé, tenen un marge d'interpretació d'acord amb la voluntat política.

Ens anunciava vostè que probablement una de les vies que vostè escolliria és la de la reforma de la Constitució. En aquest sentit, no només..., una cosa que em va sorprendre molt, perquè jo no hi havia parat mai atenció quan el senyor Miquel Roca també ens va dir: «De reformes a la Constitució de veritat, de veritat, no n'hi ha hagut mai; cap, ni una –ni una. El que hi ha hagut és fer-les de nou, en tot cas. Han estripat, a vegades més o menys pacíficament» –diu– «però allò, reforma, reforma, no n'hi ha hagut mai cap.» Ho dic perquè, clar, potser la història també ens serveix per aprendre alguna cosa. Tot i que celebro que, en aquest sentit, vostè s'hagi mullat, per entendre'ns, no?

I, certament, això li ho ha fet saber el senyor Bosch. Jo considero, de totes maneres, que és absolutament normal que vostè, al costat del coneixement jurídic i tècnic... –el té molt més que jo, per descomptat–, però sí que és veritat, doncs, que vostè té opinió i avui l'ha manifestat. A més, la hi coneixem, perquè vostè, a més, té el privilegi i l'oportunitat, doncs, de traslladar-nos per diferents mitjans de comunicació bastant sovintejadament la seva opinió, no? Li ho dic perquè en la seva intervenció vostè deia: «Si en algun moment això es produís caldria que hi hagués informació.» Home, i tant, i celebro que ho digui, perquè una de les coses que potser caldria començar a desmuntar –i vostè jo crec que això m'ho reconeixerà– és que el discurs de la por ha començat, i això deu tenir a veure amb el procés de la desinformació. I segurament això és opinable i vostè té una opinió i potser jo en tinc una altra, eh?, però fixi's que, si alguna informació sí que hi ha a hores d'ara, avui, a Catalunya –n'hi ha una– és que així no vol continuar ningú. Aquesta és molt majoritària. I, en tot cas, la prova és que la sociologia així ho diu: com ara, l'*statu quo* actual –l'*statu quo* actual–, sí que pràcticament no el compra ningú. I aquesta sí que vol dir que hi ha un nivell d'informació prou fi per saber que així un esdevé residual. I crec que val la pena, en aquest sentit, manifestar-ho.

I gràcies, en tot cas, per la seva presència.

La presidenta del Parlament

Jo, si vol, agafaria allò que sigui més nou de tot el que li han preguntat, no repetir...

Francesc de Carreras Serra

Jo ho sento, però, és clar, hi ha hagut alguna cosa... Contestaré al que crec... Consulta i dret a decidir, i que em pregunta: «És que no ha parlat de..., ha confós...» Home, no, una consulta pot ser la del 92. Dret a decidir és reforma constitucional. Jo crec que això es dedueix perfectament de l'explicació, no?, per exemple.

El principi democràtic. Ha dit: «Home, el principi democràtic està al Tractat de Lisboa, està...» Bé, doncs, concreti que està a la Constitució espanyola, està a l'Estatut de Catalunya, etcètera. I jo el que dic és que no es pot passar d'un principi a saltar-te la llei, diguem-ne; has de trobar com juguen els principis, les regles. La distinció clàssica en dret de principis i regles és el que s'ha de fer jugar. I, aleshores, si hi ha una re-

gla que fa una determinada interpretació, prima, quasi diria per principi d'especialitat, respecte al principi. Vol dir que aquell principi es concreta a través d'aquella regla. I, per tant, jo crec que no es pot invocar, eh? D'acord?

La nacionalitat. M'ha dit alguna cosa de la nacionalitat... Ah, sí, que a partir de l'article 2, principi de les nacionalitats. Aleshores, principi de..., i nació... *(Veus de fons.)* Sí, nacionalitats i regions. Diuen que tenen..., ja ho he dit en la meua exposició: tenen dret... *(Veus de fons.)* A la sobirania popular, no; l'article 2 diu que tenen dret a l'autonomia –diu que tenen dret a l'autonomia. Que a un li agradi que tinguin dret a la sobirania, d'acord. Però qui té dret a la sobirania..., on resideix la sobirania és en el poble –és a dir, en la nació, entesa com a poble–: article 1.2. I per l'article 2 de la Constitució té dret a l'autonomia. I això no crec que sigui discutible, eh?; desitjable és una altra cosa, però discutible, des del punt de vista de la interpretació jurídica, crec que no ho és.

El senyor Jaume Bosch: «Quin dret...?» És clar, estem una mica en el mateix. El dret és... Tampoc tenen dret a..., jo diria que no tenen dret a decidir. *(Veus de fons.)* Eh?

Jaume Bosch i Mestres

Tenen dret a votar.

Francesc de Carreras Serra

No, tampoc. És a dir...

Jaume Bosch i Mestres

Ah, no?

Francesc de Carreras Serra

No. Bé..., no tenen un dret en si a votar quan ells vulguin. Si el Govern els consulta, llavors els dona un dret per la llei que estableixi, per la norma jurídica que estableixi que són consultats. I aquí passaria el mateix. Si es desenvolupa l'article 92, per exemple, doncs, bé, llavors sí que ho converteix en un dret. Ara, el que no es pot dir és..., hi ha un article 92; això ho poden fer. «Tenim dret...» No, no..., no hi tenen dret; hi tindran dret quan això es concreti en una consulta. Vull dir, no vam votar la Constitució europea perquè teníem des de sempre... La Constitució europea, per exemple, va ser posada a votació. Posem ara el Tractat de Lisboa, que en el fons, jurídicament, és el mateix que la Constitució europea; doncs, no va ser posat a votació. No és que tinguem dret sempre a votar les renovacions i reformes dels tractats europeus. No. Vull dir, si l'Estat, si el Govern –bé, amb la majoria de les Corts i tal– ho consulta, llavors és quan hi ha el dret, eh? Estem d'acord, crec.

Això del Pérez Royo és que no ho recordo –he apuntat «Pérez Royo», només–, però és que em sembla que, bé, a veure, l'Estatut de Catalunya va ser votat afirmativament pel 36,5, em sembla, del cens, eh? *(Veus de fons.)* Del 68 o no sé què..., a Catalunya, sobre el cens

68 o no sé què... *(Veus de fons.)* Bé, home, doncs, què vol que compti? Vull dir, què vol que compti...? *(Veus de fons.)* Bé, sobre la... *(Veus de fons.)* Ah, bé, d'acord. Bé, puc comptar sobre la votació, però..., bé, hi van participar un 48 i escaig...

La presidenta del Parlament

49 per cent.

Francesc de Carreras Serra

...no arribava al 49. Però... *(Veus de fons.)* No, no..., 48 i escaig, però, bé, és igual, eh? –és igual. Vull dir, a veure, això pot donar lloc, efectivament, que, doncs, preocupi... Vull dir, llavors, la sentència... Bé, hi va haver una manifestació en contra. Quants hi eren, quants no hi eren... Això ha de donar lloc, molt respectable, a l'opinió del meu amic Javier Pérez Royo. Vull dir..., però no ho sé, m'agradaria llegir el seu article o recordar-lo o el que sigui i veure'l. No crec que tingui més importància, no?

Jo, sobre el 150.2, potser no m'he explicat bé o potser no daixò..., però sí que he fet una anàlisi jurídica, entenent que quan diu «per la seva naturalesa» jo crec que és difícilment justificable que l'autorització de referèndums, quan la Constitució la dona a l'Estat, això sigui..., en una qüestió que implica el dret de participació i tal, que sigui per la seva naturalesa. És a dir, quan diu el 150.2 «per la seva naturalesa» vol dir que posa límits. No tot és transferible –no tot és transferible. És una cosa tan vaga, que és..., però és subjecta a interpretacions. Jo crec que és diferent el trànsit, que ja el tenia el País Basc, i tenia les competències de trànsit i tenia el daixò. I això quasi explicaria el que posa l'Estatut de Catalunya en la seva primera versió, «tràfic d'armes», en lloc de posar «trànsit», eh?, ho recordeu? D'acord. Aleshores, el trànsit, que ja el tenia el País Basc i el tenia Navarra, doncs, que es traslladi a Catalunya, ja que també és el tercer que té policia autònoma. Aquesta jo crec que és la interpretació que s'ha de donar al 150.2. Aquests aspectes concrets i puntuals, no grans aspectes.

Tampoc he dit que ha servit per a tot. Va servir en dos moments, en què era dubtós, que van ser la Lotraca i la Lotrava i després als pactes del 92.

Per tant, sí que he fet una anàlisi de «per la seva naturalesa», eh? La puc fer millor, això sí, però alguna cosa he fet.

Llavors..., home, a veure, senyor Arrufat, jo i molts..., o alguns –no, molts no, ja veig que..., i poquets dels que estem aquí– vam viure la Transició i érem grans ja, eh? Alguns érem grans. No hi havia llibertats? Home, jo crec que suficients. Quan vam votar el 15..., no estaven perfeccionades totes, etcètera, però després es van regular moltes d'elles molt millor del que ho estaven, però el 15 de juny del 77 es va exercir de manera lliure, es va votar de manera lliure la Constitució. Bé, no li torno a recordar allò d'Alemanya, però és que no es va votar; és més, va ser esmenada per les tropes d'ocupació i ningú la posa en qüestió. I, si no... Per què? Perquè no té, potser..., de legitimitat d'origen en

té relativament poca, però després d'exercici n'ha tingut molta. La distinció és vàlida. Jo crec que aquí té les dues. Però si faltava alguna cosa, la legitimitat d'origen..., perquè efectivament alguns partits, que, encara que es van presentar, com Esquerra Republicana, però no havien estat reconeguts i es van presentar d'una manera camuflada que es va fer en aquells moments i tal..., però es van poder presentar, la darrera va ser a les Corts constituents. Doncs, després, per exercici, jo crec que s'ha legitimat absolutament. Per tant, posar en qüestió la democràcia, que la Transició no va ser democràtica, doncs, ho sento, jo crec que sí; és que jo la vaig viure com un esclat democràtic molt important, no?

I si no hi ha majories, què s'ha de fer? –si no hi ha majories, què s'ha de fer a l'Estat? Aquí m'esmunyiré i li diré que aquesta és una pregunta política i que joestic aquí com a jurista i, per tant, així obvio contestar-la. Però crec que he donat una resposta, que és a l'article 92, la via de l'article 92; crec que he donat una resposta, eh?

I, per últim, senyor Pujol, insisteix en allò de «legal» i «voluntat política». Em semblava que li havia contestat, però... (*Veus de fons.*) Ho diu el compareixent senyor Roca? (*Veus de fons.*) Sí, però jo noestic aquí per comentar el que van dir el senyor Roca o el senyor Viver i Pi-Sunyer, que no els he escoltat. (*Veus de fons.*) Els telefonaré aquesta nit, però..., per veure que m'expliquin la versió autèntica; però, bé, en tot cas, no és la meva opinió dir que per voluntat política es pot fer tot. Exactament crec que, sense entrar en polèmica amb ells..., no crec que..., a més, si parléssim jo crec que ens posaríem d'acord. La voluntat política és clar que es necessita, es necessita per fer-ho tot –ja ho he dit, eh?–, però dins del marc de les lleis.

«No hi ha hagut reforma de la Constitució...» Ah, sí, aquesta és una altra de les coses que diu i que és en part veritat i en part mentida. A veure, de les constitucions espanyoles que hem tingut, que no són tantes..., i llavors diu: «Moltes constitucions» –França n'ha tingut més, eh?–, però no són tantes, que tinguin clàusules de reforma només hi ha hagut la Constitució del 12, eh?, que gairebé no va tenir eficàcia, que es va aplicar en tres moments, amb una situació d'instabilitat política i va acabar amb estats militars. Des del 12 fins a la Constitució del 31 no hi havia clàusules de reforma. Per tant, la Constitució tenia el mateix valor de la llei. Hi ha aquell estudi estupend del professor Manuel Ballbé sobre això, que explica com la Constitució del 76..., no, perdó, la Constitució del 69 –una gran constitució democràtica, feta per demòcrates–, quinze dies després d'entrar en vigor ja se la va saltar una ordre que va donar el general Serrano o un general d'aquests. És a dir, no tenien el valor normatiu, les constitucions aquestes, ni la del 37, ni la del 45..., de fet, la del 45 va ser una reforma de la del 37, més o menys, perquè es van retocar unes quantes coses; però, bé..., 37, 45 i 76 no tenien clàusules de reforma. És a dir, tenien el mateix valor..., es podien canviar com una altra llei, era una decisió parlamentària; una llei les podia canviar. I la del 31, doncs, va acabar amb la Guerra Civil. I, per tant, és clar, dir això és en part

veritat, perquè, efectivament, no hi ha hagut reformes –les dues primeres són les que s'han fet en la Constitució actual–, però sí, d'alguna manera es podria dir que la del 45 és reforma de la del 37; però també aquí entraríem en una discussió històrica, així, molt de detall.

I, per últim, informació i el discurs de la por. Home, el discurs de la por, jo he sigut taxat de, en articles, fer el discurs de la por. Però, bé, uns en poden dir «discurs de la por», altres en poden dir «discurs de la responsabilitat». Vull dir, si jo ho vaig dir fa un any i se'm va dir que formava part del discurs de la por el fet de dir que si Catalunya era independent sortia de la Unió Europea –això, dit fa un any, va ser..., «això és mentida, és discurs de la por»–, jo crec que avui tothom ho accepta. Vull dir, jo vaig al·legar els tractats i vaig al·legar la declaració de la comissió Prodi l'any 2004, eh? Vull dir, feia el discurs de la por o feia el discurs de la realitat? Això són judicis polítics, però, en tot cas, amb l'acusació de discurs de la por no frenem la discussió. El que sigui mentida, si l'opinió pública funciona lliurement, ja es va depurant, perquè els que intervenen diuen: «Escolta, això no té cap sentit.» I, bé, els escocesos..., o el Govern britànic ha donat un exemple, jo crec, de demanar, en fi, a persones expertes, amb coneixements i suficient independència de criteri, doncs..., per explicar una sèrie de coses. I també he dit que aquí s'hauria de fer el mateix, fa pocs dies.

Bé, gràcies, presidenta, i perdoni...

La presidenta del Parlament

No, al contrari, moltes gràcies a vostè pel seu temps que ha dedicat, no només en la primera intervenció, sinó, i molt especialment, en totes les preguntes que li han fet i que les ha respost molt correctament.

Moltes gràcies.

Francesc de Carreras Serra

Amb correcció..., amb educació, en tot cas, eh?

La presidenta del Parlament

Amb educació sempre –sempre–, i amb correcció més.

Doncs, parem cinc minuts. Acompanyo el senyor Carreras i comencem amb la senyora Barceló.

La sessió se suspèn a dos quarts de set de la tarda i un minut i es reprèn a dos quarts de set i vuit minuts.

La presidenta del Parlament

Reprenem la sessió, abans l'hem suspès cinc minuts.

Compareixença

de Mercè Barceló, catedràtica de dret constitucional de la Universitat Autònoma de Barcelona (tram. 357-00414/10)

I, a continuació, substanciarem la compareixença de la senyora Mercè Barceló i Serramalera, catedràtica de dret constitucional a la Universitat Autònoma de Barcelona, a la qual li donem la benvinguda i lamentem el retard. No ens agrada –a mi particularment no m'agrada– que s'hagi d'esperar un dels ponents, però, a vegades, és difícil calcular el temps, amb les preguntes, les respostes... I, per tant, gràcies per ser aquí i també pel temps que ens dedicarà.

Com he dit, és catedràtica de dret constitucional, és membre de la Comissió Jurídica Assessora i actualment és portaveu del Collectiu Praga, grup de catedràtics i professors de dret, constituït al setembre del 2013, amb l'objectiu de contribuir amb arguments jurídicament fonamentats al debat sobre l'exercici del dret a decidir dels ciutadans i ciutadanes de Catalunya sobre el seu estatus polític col·lectiu. Així mateix és autora de diverses obres i monografies sobre dret constitucional i dret estatutari, entre les quals permeteu-me que destaquí *Dret públic de Catalunya*, de la qual és coordinadora, i ha estat directora també de la *Revista Catalana de Dret Públic*.

Sense més dilacions, passo la paraula a la doctora Barceló.

Mercè Barceló i Serramalera (catedràtica de dret constitucional de la Universitat Autònoma de Barcelona)

Gràcies, senyora presidenta. Senyores i senyors diputats, senyores i senyors, agraeixo aquesta invitació en nom propi i en nom del Collectiu Praga, que en aquest moment també represento jo.

Abans d'iniciar el cos de la meva intervenció, voldria fer una prèvia, voldria expressar una qüestió prèvia. I és que jo crec que hem de ser conscients que en aquest procés causa una gran insatisfacció el fet que des del dret puguem dir coses tan absolutament contradictòries com que el dret a decidir és inconstitucional o el dret a decidir és constitucional. Realment, des del dret es poden mantenir aquestes dues posicions tan oposades? Bé. Clar, pensem que estem interpretant... –no estem interpretant una llei de carreteres ni estem interpretant una llei d'aigües, que tenen els seus problemes interpretatius, oi?–, estem interpretant una constitució. I la Constitució és la norma capçalera de l'ordenament jurídic, i com a tal ha de ser forçosament una norma oberta, una norma que pugui donar cabuda a diferents opcions ideològiques. Però, clar, una qüestió és aquesta i una de molt diferent –i una de molt diferent– és que hi càpiga tot.

En l'evolució del constitucionalisme, els constitucionalistes, la doctrina constitucional, els tribunals, quan interpreten la Constitució han creat al llarg del temps una sèrie de regles; són unes regles no escrites; però són unes regles que hem de tenir en compte sem-

pre que interpretem una constitució, la primera de les quals és que la Constitució és un sistema.

Què vol dir que és un sistema? Doncs, quan interpretem una norma constitucional l'hem d'interpretar amb harmonia amb la resta de normes constitucionals. De manera que no es pot deixar sense efecte cap altra norma de la Constitució quan n'interpretem una, perquè totes les normes, totes elles, dintre de la Constitució tenen el mateix grau de constitucionalitat, totes són tan constitucionals unes com les altres; això, d'una banda.

I, d'altra banda, quan interpretem drets, com és el cas, ara, del que s'anomena «el dret a decidir», aquestes regles també no escrites, però que les fan servir tots els tribunals –el Tribunal Europeu de Drets Humans, el Tribunal Constitucional espanyol, el Tribunal Constitucional federal alemany, tots els tribunals constitucionals europeus–, en cas de disjuntiva i que es produeixi un mateix dret, en l'aplicació d'aquell dret a una situació determinada, dues interpretacions oposades, l'interpret, en tot cas, ha d'optar sempre per aquella que ofereixi major efectivitat a l'exercici del dret.

Bé. Jo crec que cap d'aquests cànons que acabo d'esmentar compleix la posició que defensa la inconstitucionalitat del dret a decidir. Perquè aquesta opció o bé no ens aporta arguments jurídics, fa afirmacions apocalíptiques, o bé aporta únicament dos articles de la Constitució, que serien l'article 1.2, on es reconeix que la sobirania nacional resideix en el poble espanyol, i l'article 2, on s'estableix la indissoluble unitat de la nació espanyola. De manera que es diu: «La consulta és inconstitucional, aquesta consulta seria inconstitucional, en tant que...», clar, no es pot pretendre una separació si la Constitució està reconeixent una indissoluble unitat. I, en tot cas, si es volgués reconèixer, això ho hauria de fer el subjecte titular de la sobirania, això és, el poble espanyol», eh? Seria l'únic subjecte que ho podria fer. Bé. Jo penso que aquestes afirmacions, fent veure que són les que més s'apropen a la Constitució, són precisament les que més se n'allunyen. I són precisament les que més se n'allunyen perquè prescindeixen, absolutament i totalment, de la resta de normes que conté la Constitució espanyola, que és la que estem interpretant.

Amb això començaré ja la meva intervenció, que no serà més llarga de vint minuts, i em dona peu a explicar-los l'estructura que tindrà.

En primer lloc, els explicaré quines crec que són aquestes altres normes constitucionals que s'han d'interpretar, de conformitat amb l'article 1.2 i l'article 2 de la Constitució. Jo ja els avanço la meva conclusió i la que els meus companys del Collectiu Praga defensem, i és que l'exercici del dret a decidir entès... –el defineixo, eh?, perquè després no ens portem a error–, entès com el dret de la ciutadania de Catalunya a pronunciar-se sobre la secessió respecte de l'Estat espanyol, té perfecte encaix constitucional. I ja els avanço la meva opinió, que la comparteixo amb els meus companys de col·lectiu. Caldrà veure –i aquesta serà la qüestió que tractaré en segon lloc– amb quins efectes. I finalitzaré amb una breu referència a les possibles vi-

es i als problemes jurídics que jo crec que es planteja amb cada una d'elles.

Per tant, primera afirmació: principis i normes constitucionals que avalarien la consulta. I aquesta afirmació la sostinc sobre tres proposicions diferents. Primera: el dret a decidir certament no està reconegut en la Constitució espanyola, però no perquè la Constitució espanyola sigui una constitució especial i diferent de la resta de constitucions occidentals, sinó precisament perquè és constitució. Perquè és constitució, la seva funció és la de constituir un estat, i un estat és una unitat organitzada de decisió i d'acció. Es a dir, tot Estat és unitari per definició, sigui un estat federal, sigui un estat autonòmic o sigui un estat regional. Hi hauran diversos graus d'unitat, però la unitat hi és present, perquè, si no, no hi hauria Estat.

Vull dir amb això que el fet que l'article 2 reconegui la indissoluble unitat de la nació espanyola no fa que l'Estat espanyol sigui més unitari que altres estats, no fa que l'Estat espanyol es resisteixi que una part del seu territori no es pugui escindir més que en altres estats, com posem pel cas el Canadà o posem pel cas la Gran Bretanya, ara, amb el cas d'Escòcia, perquè tots aquests estats que acabo d'esmentar, igual que l'Espanyol, són estats..., l'estructura dels quals, en la base dels quals rau la unitat: no hi ha Estat sense unitat.

Però aquest principi... –i aquesta seria la segona de les afirmacions o la segona de les proposicions que vull fer–, i és que aquest principi d'unitat conviu en les constitucions occidentals amb el principi democràtic, també a la Constitució espanyola, on el principi democràtic és un principi estructural, reconegut en l'article 1, on s'estableix que Espanya és un estat social i democràtic de dret

Què vol dir que sigui un principi estructural? Segons el Tribunal Constitucional, la Sentència 6/81 diu que un principi estructural és aquell que es troba a la base de tota l'ordenació jurídicopolítica de l'Estat. És a dir, és un principi que ordena la interpretació de la resta de normes de la mateixa Constitució i la interpretació de la resta de normes de l'ordenament jurídic. I com les orienta? Doncs, depèn del que entenguem per «principi democràtic», depèn de quin concepte tinguem de «democràcia».

En aquest sentit, hi ha coincidència en afirmar, a les constitucions actuals occidentals, que el principi democràtic no és només un principi procedimental d'acord amb el qual està legitimada la imposició de la voluntat de les majories sobre les minories, si se segueixen els procediments establerts a l'efecte, no; democràcia és més que això, actualment, i hi ha comú acord, eh? –vull dir, entre els constitucionalistes i entre els aplicadors del dret hi ha comú acord–, democràcia, a més d'aquest principi procedimental, inclou un..., hi és present un element substantiu essencial, i és el respecte de les minories i dels seus drets constitucionals; drets constitucionals el contingut, l'existència i l'exercici dels quals no depenen en democràcia de les majories, sinó que aquests drets, precisament, constitueixen la forma permanent de protecció d'aquestes minories enfront de les majories.

Bé. Aquest concepte de democràcia és un concepte de democràcia a l'ús i es troba present també a la Constitució espanyola. I quan s'expressa en forma de drets fonamentals –que són aquells drets que protegirien la ciutadania: majories, però especialment minories–, ens trobem en la Constitució espanyola un conjunt de drets, entre els quals cal destacar-ne dos: d'una banda, a l'article 20 es reconeix la llibertat d'expressió, i, de l'altre –i jo crec que fonamentalment–, l'article 23, on es preveu que tots els ciutadans poden participar en els afers públics de forma directa o bé a través dels seus representants. I de forma directa, a més a més, la Constitució preveu a l'article 92 uns procediments, que després, si volen, en parlarem.

Bé. El que m'interessa ara és destacar qui són els titulars d'aquests drets. De titulars d'aquests drets ho som tots els ciutadans –tots–, de forma individual o de forma col·lectiva, però no només un ens anomenat «poble espanyol», eh? Qui exerceix aquests drets, per tant, som tots els ciutadans, de forma individual o col·lectiva, sense exclusió.

Això em porta a una tercera proposició. Existeix una relació directa en el nostre ordenament jurídic entre el principi democràtic i el valor «llibertat», que està reconegut a l'article 1.1 de la Constitució, i, com asseynala el Tribunal Constitucional a la Sentència 83/84, «en un estat democràtic el valor "llibertat" suposa una autorització» –diu el Tribunal Constitucional– «a los ciudadanos de llevar a cabo todas aquellas actividades que la ley no prohíba o cuyo ejercicio no subordine a requisitos o a condiciones determinadas.» Aquesta primera afirmació es concatena amb una segona, també pel Tribunal Constitucional, i és que la democràcia que instaura la Constitució espanyola no és una democràcia de les que s'anomenen «democràcia militant». Què vull dir amb això? Vull dir que la Constitució no inconstitucionalitza fins, no condemna ideologies, sinó que estableix una democràcia plural, una democràcia pluralista i, per tant, no exclou de la legalitat grups que tinguin una idea del dret o de l'organització social diferent o fins i tot contradictòria amb la mateixa Constitució.

Llegeixo una cita, la Sentència 48/2003, que el Tribunal Constitucional ho expressa bastant millor amb les seves paraules. Diu: «En nuestro ordenamiento no tiene cabida un modelo de democracia militante, esto es, un modelo en el que se imponga no ya el respeto, sino la adhesión positiva al ordenamiento y en primer lugar a la Constitución. Falta para ello el presupuesto inexcusable de la existencia de un núcleo normativo inaccesible a los procedimientos de reforma constitucional que, por su intangibilidad misma, pudiera erigirse en parámetro autónomo de corrección jurídica, de manera que la sola pretensión de afectarlo convirtiera en antijurídica una conducta que sin embargo se atuviera escrupulosamente a los procedimientos normativos.»

I segueix dient –breument, ja–: «La Constitución española, a diferencia de la francesa o de la alemana, no excluye la posibilidad de reforma de ninguno de sus preceptos ni somete al poder de revisión constitucional más límites expresos que los estrictamente formales y de procedimiento. Esto sentado, cualquier

proyecto es compatible con la Constitución, siempre y cuando no se defienda a través de una actividad que vulnere los principios democráticos o los derechos fundamentales.» Parla el Tribunal Constitucional, no parlo jo, i diu: qualsevol projecte polític –qualsevol projecte polític o social– és compatible amb la Constitució, fins i tot els que la contradiguin, sempre que no es defensi amb trencament del principi democràtic o amb trencament dels drets.

Llavors, em pregunto: per què hauria de ser inconstitucional expressar col·lectivament una voluntat contrària al manteniment de la unitat amb l'Estat espanyol, quan la Constitució espanyola no imposa cap adhesió al principi d'unitat? Com pot, la celebració d'una consulta als ciutadans de Catalunya sobre el seu futur polític com a comunitat, atemptar contra el principi democràtic o atemptar contra drets constitucionals, si precisament expressar-se a través d'una consulta està emparat pel principi democràtic i està previst en la Constitució, i és exercici de l'article 23, és exercici d'un dret fonamental? Doncs, de cap de les maneres, perquè la celebració d'aquesta consulta –i em sembla a mi que, pel que acabo de dir, pel mateix Tribunal Constitucional– té perfecte encaix constitucional. Altra qüestió són els efectes que aquesta consulta pugui desplegar, i aquest és el segon tema que vull tractar.

Segona qüestió, doncs: els efectes de la consulta. S'ha sostingut, i és una idea que va agafant força i suposo que..., jo no l'he sentit, tota la intervenció, però suposo que el doctor Carreras l'ha defensada anteriorment, que és que, un cop celebrada la consulta a la ciutadania de Catalunya sobre la possible secessió de l'Estat espanyol i obtingut un resultat que fos favorable a la independència, aleshores seria immediatament necessària la reforma constitucional. No se'ns diu quin contingut tindria aquesta reforma constitucional. Jo encara no he sentit a cap autor dels que la defensen quin contingut té. No sé si allà on diu «indisoluble» ha de dir «soluble», si on diu «reside» ha de dir «no reside». No ho sé –no ho sé. Ara, el que sí que sé és una cosa: la finalitat que té aquesta reforma constitucional, immediatament després d'una consulta popular a Catalunya sobre la voluntat o no de seguir en l'Estat espanyol. Aquesta finalitat és la següent. Vostès saben que si es planteja una reforma constitucional no s'està plantejant la del 167 –o sigui, la reforma fàcil–, sinó l'agreujada. I aquesta reforma agreujada imposa la celebració d'un referèndum, en el moment final de ratificació, de tot el poble espanyol. Aquesta seria la finalitat, doncs, que parlés el poble espanyol.

Però, fixin-s'hi, jo no crec que aquesta interpretació tingui un bon encaix constitucional, perquè torna a deixar de banda l'efectivitat del principi democràtic: permet una consulta a la ciutadania de Catalunya, però propicia al mateix temps que s'esborri fulminantment el resultat d'aquesta consulta a través d'una altra consulta –aquesta sí, vinculant– a tots els ciutadans de l'Estat espanyol. No havíem convingut que democràcia –i també la democràcia espanyola– era respecte de les majories per a les minories? No havíem convingut que democràcia –i també la democràcia espanyola– és respecte dels drets constitucionals de les minories,

l'exercici dels quals no pot dependre de les majories? Si això fos així –si això que acabo de dir fos així–, el binomi consulta més immediata reforma constitucional tindria, al meu parer, una dèbil defensa des de la mateixa Constitució i hauria de donar lloc a altres fórmules; a altres fórmules més respectuoses amb el que proclama l'article 1.1 de la Constitució espanyola quan diu: «Espanya és un estat social i democràtic de dret.»

I quines podrien ser aquestes altres fórmules? Veuran que la meua proposta no és gens original; no és gens original ni és gens innovadora, perquè s'aproxima a criteris que ja s'han fet servir en altres estats de llarga tradició democràtica. Però jo crec que millor no ser ni original ni ser innovador quan ja es tenen a l'abast solucions ja assajades, que tenen un bon encaix en la Constitució espanyola; altra cosa és que no tinguin un bon encaix en la cultura constitucional o en la cultura democràtica de part de la nostra ciutadania, però en la Constitució espanyola sí que l'hi tenen, al meu parer.

En aquest sentit, jo entenc que el vot favorable a la independència no permet invocar a nivell constitucional un dret unilateral a la secessió –no el permet invocar–, però, i tanmateix, també entenc que l'ordre constitucional –l'ordre constitucional establert– no pot en democràcia restar indiferent a la voluntat inequívoca ni a la voluntat majoritària d'un territori respecte a la seva pertinença o no a un estat. De manera que si els resultats de la consulta fossin clars, en tant que expressió d'una voluntat democràtica, al meu parer creen l'obligació d'iniciar negociacions que puguin portar a la secessió. Veuen que no és gens original el que estic proposant.

I aquí tenen –aquesta potser sí que seria la meua originalitat–, jo crec, un paper important les Corts Generals i el Parlament de Catalunya, perquè, com diu el Tribunal Constitucional en la Sentència 103/2008, en el nostre sistema de participació política «la voluntat soberana tiene su lugar natural y ordinario de expresión en las Cortes Generales, y las voluntades autonómicas en los respectivos parlamentos de las comunidades autónomas.» D'aquesta manera jo penso que és com es pot donar plena efectivitat al principi democràtic i com al mateix temps es pot respectar l'article 1.2 de la Constitució quan proclama que la sobirania resideix en el poble espanyol. I d'aquesta manera també vindria a quedar com diluïda la necessitat imperiosa d'una reforma constitucional, a més a més, de forma immediata, només celebrat el referèndum, la consulta a Catalunya; dic: quedaria diluïda la necessitat de reforma constitucional en tant que el titular de la sobirania ha estat ja cridat en aquest procés i és partícip en aquest procés –en aquest procés de negociació– a través de les Corts Generals, que, com diu el Tribunal Constitucional, ho repeteixo, és «su lugar natural y ordinario de residencia».

Bé, i, pel que fa a les vies –i ja molt ràpidament–, jo no hi entraré a fons, perquè comparteixo gairebé amb plenitud el que s'ha dit per part de l'Institut d'Estudis Autonòmics i el que s'ha recollit després en l'informe del Consell Assessor per a la Transició Nacional. Molt per sobre, eh?, simplement molt per sobre, perquè sí

que m'agradaria dir, respecte de..., una qüestió molt puntual.

Vejam, en primer lloc, el referèndum previst en l'article 92, desenvolupat per la Llei orgànica 2/80. No crec ni que hi hagi necessitat de reformar la Constitució ni la Llei 2/80 –serà molt telegràfica, eh? Si volen, després puc explicar el perquè i el perquè no. No ho sostinc jo sola, ho sostenen autors com Luis Aguiar, que, quan l'article 92 diu que s'està referint a tots els ciutadans –la crida és per a tots els ciutadans–, ho són tots els ciutadans convocats en cada una de les consultes, no tots els ciutadans sempre i en tot cas. Per tant, jo no crec que fos necessari cap tipus de reforma de l'article 92 per donar cabuda a una consulta referendària autonòmica; ni tampoc crec, pels mateixos motius, que sigui necessari reformar la Llei 2/80, la que ja preveu el desenvolupament..., perquè quan es llegeix l'article 6, que és el dedicat als referèndums consultius, a mi em sembla que té perfecta cabuda un referèndum autonòmic en aquesta llei.

Via catalana. En les vies catalanes, la Llei 4/2010 té mal pronòstic, tots ho sabem –té mal pronòstic. Està impugnada; està aixecada la suspensió però en qualsevol moment es pot tornar a suspendre, només que hi hagi qualsevol acte... Jo penso una cosa respecte d'aquesta llei. Jo l'hi anava donant voltes i jo penso que aquesta llei és el perfecte complement de la Llei 2/80. Aquesta llei complementa... És a dir, quan ens diuen: «És que vostès no tenen competències per a això.» Miri, les tenim a l'article 122. Ja sé el que diu la Sentència 31/2010 –ja ho sé, eh?–, però també diu el mateix Tribunal Constitucional a la 103/2008 que són *referenda* aquells que estan previstos a la Constitució i en els estatuts d'autonomia. Llavors, què és l'article 122, sinó? Una previsió futura de consultes referendàries en l'àmbit de Catalunya en aquest sentit. I, per tant, jo penso que la Llei 4/2010 no entra en temes de llei orgànica; la reserva de llei orgànica està perfectament salvada en la regulació de la llei 2/80 del mateix Estat. El que fa la Llei 4/2010 és la regulació, diríem, institucional a nivell de Catalunya, el procediment que s'ha de seguir aquí a Catalunya fins i tot per demanar després l'autorització a l'Estat. Això encaixa perfectament amb la Llei 2/1980.

La Llei de consultes no referendàries, doncs, la tenim tramitant-se en aquesta casa i de moment, doncs, segueix la seva tramitació. També tots coneixem els problemes que pot tenir en un futur.

Bé. I ens quedarien el que en diríem les eleccions que s'anomenen «plebiscitàries», o sigui, unes eleccions en les quals, doncs, hi hagués un... (*Veus de fons.*) El 150.2 per mi és una modalitat, seria una modalitat..., no deixa de ser l'article 92. També hi cap aquesta via, evidentment, però seria una de les modalitats de portar cap a Catalunya, atribuir les competències... Jo no comparteixo amb el professor Carreras el que ha dit abans sobre el tema que té mal encaix. Jo crec que tota matèria..., no sé quines són les matèries que no es poden transferir o delegar per la seva naturalesa. Aquesta precisament..., això és un dret, és l'exercici d'un dret. Si s'han transferit coses bastant de més calat. És més, i aquest dret el tenim ja regulat per llei orgànica;

si no s'estaria regulant per llei orgànica cap dret! La llei orgànica està regulant tots els elements d'aquest dret. És simplement l'acte de convocatòria el que s'estaria transferint. Jo no veig que això tingui cap impediment, per la seva naturalesa, que no es pugui transferir o delegar.

I les eleccions plebiscitàries..., bé, un resultat favorable a les forces que portessin la secessió en el seu programa polític, jo penso que tindria resultats semblants als del referèndum.

Respecte a la declaració unilateral d'independència..., jo penso que no hi cap en l'actual marc constitucional, eh? I, a més, no tindria efectes si realment no hi ha un reconeixement internacional.

Ara bé, dit això –i amb això acabaré–, vull precisar una cosa acabat de dir això. S'ha dit que l'exercici d'aquestes vies, de totes aquestes vies i en especial la de la declaració unilateral d'independència, pot portar a la suspensió de l'autonomia de Catalunya. Això s'ha dit. I s'ha dit per bastantes persones. Jo vull, en aquest sentit, mostrar el meu desacord amb aquesta possibilitat. Crec que és inconstitucional sense palliatius. I els diré per què. Els que ho defensen al·leguen que hi ha un article, que és el 155, que preveu que el Govern podrà adoptar les mesures necessàries per al compliment forçós de les obligacions de les comunitats autònomes o per a la protecció de l'interès general d'Espanya. I com que aquest article diu: «podrà adoptar les mesures necessàries», entre elles, diuen, hi ha la suspensió de l'autonomia. Bé, tornem de nou a una interpretació sistemàtica de la Constitució –tornem de nou a una interpretació sistemàtica de la Constitució– i veurem que hi ha una impossibilitat. És inconstitucional, aquesta afirmació, i ara els diré per què.

A veure, suspendre l'autonomia o substituir el president de la Generalitat per no sé qui, això vol dir deixar sense efecte l'article 2 de la Constitució, quan reconeix el dret de les nacionalitats i regions a l'autonomia, i vol dir deixar sense efecte l'Estatut d'autonomia. I deixar sense efecte l'Estatut d'autonomia vol dir vulnerar directament l'article 147 de la Constitució, en el qual s'estableix que l'Estat empara els estatuts d'autonomia com a part del seu ordenament, i sobretot vulnerar l'article 152, quan estableix que els estatuts d'autonomia només poden ser modificats pels procediments que ells mateixos estableixen. Per tant, la suspensió de l'autonomia no està coberta per l'article 155 i representaria, al meu parer, un trencament frontal de la Constitució. I els recordo una cosa: que l'únic antecedent de suspensió que hem conegut, que s'ha conegut al llarg de la història d'aquest Estat, és la suspensió de l'Estatut d'autonomia durant la Segona República, arran dels Fets d'Octubre del 34. I, com que no hi havia cap norma que ho preveïés a la Constitució, les Corts Generals van haver de dictar una llei, que és la llei de 2 de gener del 35, per donar-li cobertura. I aquesta llei va ser declarada inconstitucional pel Tribunal de Garanties Constitucionals, per sentència de 5 de març del 36, per motius semblants als que jo ara els acabo d'exposar.

Bé. Amb això vull dir –i ara sí que concloc– que jo he defensat fins ara, en la meua intervenció primera, que una consulta a la ciutadania de Catalunya sobre la seva secessió respecte d'Espanya té perfecte encaix constitucional, i que, en canvi, en segon lloc, no crec que sigui possible, en el marc constitucional intern i sense un trencament, defensar un dret de secessió unilateral. Ara bé –ara bé–, si les circumstàncies canviessin, si l'Estat fes servir instruments inexistents a la Constitució, com ara la suspensió de l'autonomia o la substitució del president de la Generalitat, o si l'Estat fes servir instruments coactius per tal que la ciutadania de Catalunya no pogués expressar la seva voluntat de seguir o no seguir integrada en l'Estat espanyol, és obvi que també hauria de canviar el contingut d'aquesta ponència.

Molt bé. Moltes gràcies per escoltar-me, per la seva paciència, i a la seva disposició per a allò que em vulguin preguntar, si ho sé respondre.

La presidenta del Parlament

Moltes gràcies, doctora Barceló. Ara toca als grups parlamentaris..., per fer-li les preguntes corresponents. Té, en primer lloc, la paraula la il·lustre senyora Marta Rovira, en nom d'Esquerra Republicana de Catalunya.

Marta Rovira i Vergés

Sí, moltes gràcies, presidenta. Agrair a la doctora Mercè Barceló que avui sigui aquí en representació, suposo, d'un col·lectiu que és molt més ampli, que és el Col·lectiu Praga. Nosaltres teníem molt d'interès a sentir-los, i, de fet, tenim interès a llegir, estem àvids, diguéssim, d'aquest saber constitucional que tant ens ha il·luminat avui, que el compartim, jo diria, pràcticament en tots els punts. Que tenim dubtes –evident, no?–; estem parlant, diguéssim, d'interpretar el dret –bé, el dret ja és interpretació en ell mateix– i, per tant, ens suggereix algunes preguntes que sí que m'agradaria fer-li.

Però, primer de tot, felicitar-la no només per ser aquí, sinó per la iniciativa del Col·lectiu Praga, perquè ens sembla que, davant dels reptes que planteja el país, un dels principals reptes és com podem donar sortida, no?, com podem donar compliment a un mandat que sentim absolutament democràtic, que és el de les passades eleccions, el 25 de novembre a les urnes: un 74 per cent dels ciutadans que van anar a votar ja van prendre una decisió, i nosaltres li hem de donar sortida, li hem de donar compliment. Per tant, per això estem aquí avui.

I, davant d'aquest repte, doncs, agraïm que hi hagi un col·lectiu d'experts, d'acadèmics, de professionals que ens assessorin, que ajudin, que es posin davant del país i que expliquin, d'una manera tan clara, d'entrada, que aquest no és un debat jurídic, no? –i que ho expliquin des del mateix dret–, sinó que és un debat segurament de voluntats polítiques, perquè el dret ja hi és i existeix, i les vies hi són. Per tant, aquí es tracta de fer política i es tracta de donar respostes des de la po-

lítica, perquè el dret ja en dóna moltíssimes, com molt bé hem escoltat.

Jo una de les coses que avui em preguntava més..., a la presentació que tenen a la seva pàgina web hi ha una frase que és..., jo crec que és molt il·lustrativa, diu que el dret a decidir, l'exercici d'aquest dret a decidir, els ciutadans de Catalunya el poden exercir «sense necessitat» –ho diu literalment– «de reformar prèviament les normes de capçalera de l'ordenament jurídic de l'Estat». Entenc que «les normes de capçalera...», ens referim al bloc, no?, de la constitucionalitat. I avui he entès perfectament, doncs, seguint la seva argumentació, per què ho afirmen d'una manera tan contundent, i li he de dir que les compartim.

Més enllà d'això, se'm generen unes quantes preguntes. La primera, per anar de dret al gra: és evident que la majoria d'aquestes vies legals que tenim..., i que l'ús d'aquestes normes de capçalera –per utilitzar el mateix llenguatge–, requereixen d'una autorització política per part del Govern de l'Estat. És a dir, entenem, no?, que hi ha d'haver voluntat política perquè puguem utilitzar aquestes normes de capçalera o aquestes vies legals que existeixen.

De fet, aquí rau la gran pregunta –i començo, una mica, pel final de la seva intervenció–, perquè la voluntat política jo crec que, dels ciutadans de Catalunya, ha quedat manifesta, ha passat per les urnes. Els polítics tenen l'obligació de posar-hi tot el que saben, d'interpretar-la, de negociar i de fer que l'Estat autoritzi..., no?, per fer efectiva aquesta voluntat, doncs, que ja ha quedat manifestada.

Si no tenim l'autorització..., si malgrat això –ho compartim, eh?– demanem, a través de l'article 150.2, la transferència de l'acte de la convocatòria, que entendríem de l'article 92..., si entenem que no cal demanar la modificació de la llei orgànica perquè la 4/2010 seria la mateixa aplicació o no?, el desenvolupament d'aquesta llei; però, la mateixa 4/2010 ens obliga a anar a demanar l'autorització al Govern espanyol per poder fer aquest referèndum. Si entenem que totes aquestes vies legals depenen de la voluntat política del Govern de l'Estat, i aquesta voluntat política sempre té la mateixa resposta, que és la negativa, constant i permanent, de vegades camuflada de falsos debats jurídic –que ja intentem desmuntar-los des d'aquí, però la voluntat política és la negativa–, la meua pregunta –la primera– és: és cert que no hi ha prevista una secessió unilateral a la Constitució espanyola, però és evident que aquest camí que estem fent, de la via i del diàleg i del dret, si és negat, el mandat democràtic que tenim sobre la taula provinent de les urnes guanya legitimitat democràtica per poder fer, des de les institucions públiques catalanes, doncs, possible que els ciutadans de Catalunya decideixin.

La meua pregunta és: existeix en la via del no i de la negativa a través del dret aquest guany de legitimitat política, que algunes vegades, per exemple, ha reconegut la mateixa Cort Internacional en algun dictamen, de dir: «Quan hi ha una forta tensió política que no es pot solucionar a través de les vies legals existents o a través de la política, al final l'únic requeri-

ment que imposa la Cort Internacional és el principi democràtic, que en el fons és universal?» Ho pregunto, eh?: guanyem legitimitat democràtica? Podem fer efectiu aquest principi democràtic que creiem que és universal a través d'instruments propis? Entenc que un dels instruments podrien ser les eleccions plebiscitàries, perquè no deixem de buscar una excusa legal, una llei general electoral –una excusa legal–, amb guany de legitimitat democràtica, per poder-lo exercir, per preguntar als ciutadans de Catalunya sobre allò que volen ser preguntats, no sobre unes eleccions ordinàries. Acabo, eh? He d'anar acabant? *(Veus de fons.)* Sí? *(Veus de fons.)* D'acord.

Després..., aquesta és la pregunta principal, eh?, la que per nosaltres no té resposta. I acabo amb una segona pregunta. M'ha agradat l'exposició que ha fet de l'article 155, perquè evidentment –ja ho he dit, eh?– anem tenint falsos debats jurídics, i aquest n'és un –és evident, no?–, la suspensió de l'autonomia, d'acord?, o de l'autogovern, o, com que no ho omplen de contingut, ja no sabem si seria de l'autogovern i al mateix temps de la principal institució democràtica, com és el Parlament de Catalunya... Quin abast té? Està definit, aquest article 155, com a figura de suspensió de l'autonomia? Entenem que no, no està previst, que és absolutament inconstitucional.

Jo em pregunto com algú es pot plantejar, utilitzant la Constitució espanyola, deixar sense efecte un mandat de les urnes. És impossible utilitzar la Constitució espanyola per deixar sense efecte o el Parlament de Catalunya o..., no?, perquè és utilitzar, diguéssim, la Constitució en contra d'ella mateixa.

Per tant, m'agradaria aprofundir una mica en aquest article 155, si li sembla bé, en aquest sentit: on hi ha un mandat de les urnes tan clar i tan evident és impossible que una constitució, que una norma jurídica, per molt suprema que sigui en un ordenament jurídic, pugui obstaculitzar aquest mandat, que entenem que és democràtic.

La presidenta del Parlament

Gràcies. *(Veus de fons.)* Com li vagi millor... *(Veus de fons.)* Tots? *(Pausa.)* Sí...

Senyor Pedret, en nom del Grup Socialista.

Ferran Pedret i Santos

Molt bé, gràcies, presidenta. I gràcies, doctora Barceló, per la seva compareixença i per la seva intervenció. Bé. El primer que voldríem dir des del Grup Socialista és que el debat al voltant del qual aquesta comissió troba el seu sentit, que és el debat sobre el dret a decidir, és un debat relativament recent, diguem-ne, en qualsevol discussió jurídica, i probablement podríem estar d'acord que és un debat bastant específic del debat públic català, almenys en el moment actual, eh? És veritat que la repercussió internacional que pugui tenir el cas català fa que hi hagi gent, juristes d'altres països que s'interessen per l'assumpte, especialment, doncs, els que són especialistes en la qüestió del reconeixement de les nacions sense estat, del federalisme,

etcètera. I, per tant, diguem-ne, d'alguna manera s'ha internacionalitzat. Però és un debat molt específic de Catalunya; entre altres coses perquè és difícil trobar antecedents en la referència a aquest dret en la literatura i en la doctrina jurídica d'àmbit internacional. Hem tingut una compareixença abans que feia moltes referències a la inexistència d'aquest dret.

Bé. En qualsevol cas, des del Grup Socialista creiem que aquesta és una discussió jurídica apassionant, interessantíssima, però que té, diguem-ne, una causa política que no es pot de cap manera evitar, no?, i que, per tant, cal fer-hi referència immediatament, que és que Catalunya viu una situació política determinada, en la qual hi ha una gran part de la població que vol ser consultada específicament sobre si vol o no continuar, doncs, organitzada políticament en el marc de l'Estat espanyol.

Davant d'aquesta situació política, cal trobar solucions, que inevitablement també seran polítiques, eh? I la construcció jurídica d'aquestes solucions polítiques hauria de tendir, diguem-ne, a l'economia, en el sentit que si pot trobar una manera de canalitzar-se amb els instruments legals que ja estan aprovats, doncs, això és fantàstic; i, si no, caldrà posar-se d'acord en quins instruments cal posar damunt la taula. D'alguna manera, encara que això de la ciència jurídica sigui una ciència, diguem-ne, tirant a inexacta, és un procediment com el que podrien fer els enginyers que es troben davant del fet d'haver de solucionar, doncs, els problemes que pugui tenir ara la central de Fukushima. No es troben al voltant d'una taula buscant una solució només d'entre una matriu preseleccionada d'opcions, sinó que busquen la solució que els resulti útil per afrontar el problema.

I aquesta és l'actitud amb la qual els socialistes voldríem que el Govern català i el Govern espanyol s'asseguessin al voltant d'una taula per trobar la solució política que ens permeti desbloquejar la situació. Evidentment, nosaltres podem estar d'acord..., en dret tot és opinable, però podem estar d'acord en algunes de les consideracions jurídiques que fan tant l'Institut d'Estudis Autonòmics com més endavant el Consell Assessor per a la Transició Nacional, perquè efectivament recull tot l'informe de l'Institut d'Estudis autonòmics respecte a les cinc vies.

Però li voldríem fer algunes preguntes específiques. En primer lloc..., i no les hi volíem fer, però ens ha sorprès trobar, en una entrevista que li van publicar a Vilaweb el 19 de setembre del 2013, una afirmació que vostè aquí mateix ha contradit –i, per tant, em quedo amb la darrera versió, que em tranquil·litza més–, que és que vostè deia: «A més, a la Constitució hi ha l'article 155, que mai no s'ha exercit, però amb el qual es podria suspendre l'autonomia de Catalunya.» Entenc –és per expressar-ho en termes col·loquials– que, en tot cas, l'article 155 permet intervenir; hauríem de veure quins són els mecanismes que es definirien per «intervenir», però permet intervenir, no ho sé, doncs, recuperant el comandament sobre els mossos, eh? –estic improvisant–, però no permet suspendre l'autonomia catalana. Però com que li havíem llegit aquí

aquesta manifestació, doncs, ja m'ho aclarirà, però em quedo amb la darrera versió.

En qualsevol cas, sobre una de les vies específiques que s'esmenten en els informes que he comentat abans, li voldria fer la següent pregunta: vostè considera que és idònia la Llei de consultes populars no referendàries i participació ciutadana per dur a terme una consulta sobre la independència de Catalunya o no?, a la llum, entre altres coses –no només, però entre altres coses–, del mateix article 122 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, que diu que allò sobre el que es pot consultar és sobre les competències pròpies de la Generalitat o dels ens locals que decideixin fer ús d'aquesta..., eh? A banda que, evidentment, la lectura tant de la sentència del Tribunal Constitucional del 2008 sobre el pla Ibarretxe com la del 2010 sobre l'Estatut d'autonomia de Catalunya, doncs, també aporten una mica de llum. Vaig acabant de seguida, senyora presidenta.

Després, hi ha una altra pregunta que li voldríem fer també, que és la qüestió de l'article 92, que efectivament nosaltres creiem que és una de les vies, potser, més factibles; presenta la qüestió de quin és el *demos* cridat a participar, no? És a dir, només els catalans, que és el que tindria més lògica –els que tenen la condició política de catalans–, o el conjunt dels ciutadans i ciutadanes de tot Espanya. Bé, en aquest darrer cas, si fos així, si s'hagués de consultar tots els ciutadans i ciutadanes d'Espanya, això permetria també conèixer la voluntat dels catalans i les catalanes, que també hi participarien. I, per tant, els efectes polítics de conèixer aquesta voluntat també s'obririen, diguem-ne, eh? És a dir, si totes les vies condueixen a resultats no directament vinculants, sinó que obren períodes de negociació, aquesta altra –que ja avancem que no és la que nosaltres preferim– també permetria conèixer la voluntat dels catalans i les catalanes. Li ho dic perquè no és que ho apuntem nosaltres, és que ho ha apuntat algun destacat sobiranista en un article publicat avui mateix i, per tant, li preguntem la seva opinió.

La presidenta del Parlament

Gràcies. Ara el senyor Jaume Bosch, en nom d'Iniciativa Verds - Esquerra Unida i Alternativa.

Jaume Bosch i Mestres

Gràcies, presidenta. I gràcies, professora Barceló. Vostè ha començat parlant que hi havia, de vegades, visions contradictòries entre juristes, i avui en tenim un bon exemple, perquè hem tingut la compareixença d'un jurista que ens ha negat el dret a decidir, i vostè parla en nom d'un col·lectiu creat per defensar el dret a decidir, no? Em sembla que és bastant evident.

I, en aquest sentit, jo també la vull felicitar, perquè crec que els que creiem que el dret ha d'estar al servei del poble, ha d'estar al servei de la democràcia, entenem perfectament i veiem molt positivament que hi hagi juristes que es mullin i que diguin: «Escolti, és que el dret pot servir per arreglar conflictes i, per tant,

aquí oferim vies de resolució.» Per tant, vull que en quedi constància.

L'altre aspecte és que vostè jo crec que ha fet una interpretació que..., ha dit: «Bé, potser no és original.» Però, bé, en tot cas, és suggeridora de determinats aspectes amb relació a la consulta. I jo crec que també..., voldria destacar això que ha dit que, un cop feta la consulta, si es pogués fer, no pot ser que es respongui amb indiferència o amb dir: «Bé. En tot cas, ja veurem com reformem la Constitució.» També, en canvi, jo crec que ens hem de quedar els membres d'aquesta comissió del dret a decidir amb l'altra consideració –que jo la comparteixo–, que és que, si poguéssim fer la consulta, de vegades d'una manera massa simplista es ven en determinats sectors que aquella nit seriem independents. I això jo crec que és obligat que els que estem pel dret a decidir també ho expliquem, perquè, si no, es pot crear confusió i frustració.

És a dir, un resultat favorable a la consulta, com vostè deia, obre una etapa de negociació per aplicar allò que hauria decidit el poble de Catalunya. Ho defensa vostè, ho defensen fins i tot juristes declaradament sobiranistes, com el professor Ferran Requejo, per exemple, o és el que estan explicant els escocesos. És a dir, un cop feta la consulta s'obre un període de negociació, no s'aplica aquella nit ni l'endemà. A mi em sembla que aquest és un principi important perquè vegem també tot aquest procés com un procés que no acaba en el referèndum, sinó que el referèndum és una etapa fonamental, no? Jo crec que per això és interessant que vostè ho destaquï.

I, després, l'altre aspecte és que vostè ens ha parlat de les vies legals –de passada, però, bé, també ha fet consideracions interessants–, perquè un dels objectius d'aquesta comissió, per mandat del plenari, és definir les vies legals que podem enviar al Congrés dels Diputats. I, en aquest sentit, voldria fer la consideració..., per exemple, vostè simplifica les coses fins i tot quan diu: «No caldria ni tan sols modificar la llei del 80», que el professor Rubio Llorente diu que es podria aplicar però, diu, modificant-la. Vostè, per exemple, diu: «No cal.» Ha fet un enfocament del tema del 150.2 que jo el comparteixo. I és veritat que això de dir que hi ha naturaleses que no es poden traspassar i altres que sí és una cosa absolutament poc justificada des del punt de vista del rigor jurídic.

I, en tot cas, jo voldria posar en valor que ara la tasca immediata que tenim en aquesta comissió és definir aquestes vies, per fer una cosa que jo crec que és important i que, per exemple, un altre jurista, el catedràtic de constitucional de la Universitat de Barcelona, el professor Xavier Arbós, ha escrit més d'una vegada, que és que ens hem d'omplir de legitimitat; davant d'una legalitat que a vegades ens volen posar com a fre és important omplir-se de legitimitat. I que aquest Parlament aprovi les vies legals, que s'enviïn al Congrés dels Diputats i que el Congrés dels Diputats es vegi obligat a discutir-les, independentment del resultat, ens omple de legitimitat. I, a vegades, es diu: «No, és que haurien de negociar els governs.» Bé. Jo vull recordar quan vam enviar l'Estatut a les Corts espanyoles..., ostres, si vam negociar! I negociàvem amb

el Govern, eh? –amb el Govern–, no amb les Corts estrictament. I, per tant, jo crec que, independentment del resultat, que previsiblement podem preveure que pot ser negatiu, ens omple de legitimitat enviar aquestes fórmules legals.

I, en aquest sentit, li volia demanar la seva opinió sobre si creu que aprovar aquestes fórmules legals al Parlament i enviar-les al Congrés dels Diputats pot reforçar aquesta legitimitat a l'hora d'exigir que puguem exercir el dret a decidir.

Eren simplement aquestes qüestions, i agrair-li novament la seva compareixença.

La presidenta del Parlament

I, finalment, té la paraula l'illustre diputat senyor Toni Font, en nom de Convergència i Unió.

Antoni Font Renom

Gràcies, presidenta. Bé. Benvinguda, i agraiïts que ens pugui acompanyar, senyora Barceló.

Seré molt breu perquè, de fet, la pregunta que volia fer coincideix, i bastant, amb la darrera que ha fet el senyor Bosch.

Vostè ens ve a dir que la consulta té encaix constitucional; d'altres compareixents han arribat també, o gairebé tots, a aquesta mateixa conclusió. Que estem davant d'un repte polític que només podem resoldre políticament comença a ser una obvietat. Però sí que ha posat de manifest una cosa que no se'n pot escapar, que és que tenim un repte, un problema, topant amb el que seria la manca de cultura democràtica, de voluntat política o, finalment, d'autorització política.

El que sí que ens agradaria saber és, parlant de les vies que el senyor Bosch, doncs, ha comentat, en quin ordre creu vostè que s'haurien de desplegar aquestes cinc vies, que han de ser legals, i, per tant, que entenem que són les que hauríem de desplegar un cop hàgim superat aquesta fase de la Comissió d'Estudi del Dret a Decidir?

Gràcies.

La presidenta del Parlament

Moltes gràcies. La senyora Barceló potser ho sap, però, si no, li recordo que en el debat de política general passat es va aprovar una resolució sobre el dret a decidir en la qual ens obliguem els diputats que abans del 31 de desembre hem de presentar les vies a les quals nosaltres volem accedir per demanar aquesta possibilitat de consulta, a part d'altres obligacions, però, sobretot, per això se li pregunta també, en aquest sentit, de dir quines serien les que...

Mercè Barceló i Serramalera

Clar...

La presidenta del Parlament

D'acord. Doncs, té la paraula ja, per respondre.

Mercè Barceló i Serramalera

Començo, doncs, per aquesta darrera pregunta. Jo, clar..., totes les vies són legals i totes les vies tenen problemes jurídics, presenten diferents problemes jurídics.

Jo li repreguntaria a vostè: depèn del que vulgui. Vol un major protagonisme de la Generalitat, de les institucions catalanes en aquest procés? Faci servir la via de la Llei 4/2010, i, si no funciona, anem a la de consultes no referendàries.

Vol menors problemes jurídics..., crec que som..., que presenten menors problemes jurídics? Però això de dir «menors» és molt relatiu, eh?, perquè depèn de..., tampoc ens havia de donar problemes jurídics l'Estatut d'autonomia del 2006 i no ha estat així. Jo penso que..., vol menors problemes jurídics? I li diria: vol major concreció, possibilitat de concreció en la pregunta que es faci, perquè no està limitat per l'article 122? –després contestarem això. Doncs, utilitzem les vies de l'article 92 –utilitzem la via de l'article 92– o la sol·licitud..., la possibilitat, la del 150. Això depèn de la finalitat que vulguem trobar.

I, llavors, passo al tema –perquè, mira, ve lligat– de la limitació. En les vies catalanes, no només en el tema de..., senyor Pedret, no només en la consulta no referendària hi hauria problemes respecte a l'àmbit de la pregunta. Ho serien la referendària i la no referendària, eh?, la Llei 4/2010, que també s'ha dictat a l'empара de l'article 122, i la no referendària, que ara s'està tramitant. Per què? Perquè l'article 122 parla de l'àmbit de competències de la Generalitat.

Ara bé –ara bé–, què vol dir? Les del títol quart? Jo penso que quan l'article 122 diu que les consultes es poden fer en l'àmbit de les competències de la Generalitat, no s'està referint a les competències materials de l'article quart, sinó que s'està referint a una cosa que el mateix Tribunal Constitucional ha dit, que és que les comunitats autònomes... –i això li ha servit al Tribunal Constitucional, per exemple, per legitimar les comunitats autònomes per impugnar lleis de l'Estat, donar una visió àmplia de la impugnació de les lleis de l'Estat i no només per temes competencials, o per reconèixer una capacitat exterior de les comunitats autònomes–, doncs, el Tribunal Constitucional ha dit que en aquests casos no són les competències en sentit estricte, sinó que és l'àmbit d'interessos polítics que pugui tenir aquella comunitat autònoma, eh? I això ho ha dit el mateix Tribunal Constitucional, evidentment no aplicat al tema dels referèndums, eh?

Però..., no tenim per què llegir..., quan l'article 122 diu «competències», no tenim per què llegir «competències referides al títol quart de l'Estatut», sinó que es pot estar llegint «atribucions»: «Atribucions lligades als fins polítics, a l'autonomia política de què gaudeix Catalunya.»

Que això ens pugui permetre formular-ho en termes d'«independència sí, independència no»? Això ja..., no

em puc pronunciar ara, en aquest moment. Però el que sí que crec, que és bastant més àmplia la consulta que es pot fer amb les lleis catalanes que les simples competències, que la consulta estigui lligada a allò que siguin estrictament títols competencials de la Generalitat.

Jo penso que coincideixen, la senyora Rovira i el senyor Bosch, en fer-me una pregunta: a mesura que anem fent passos anem guanyant en legitimitat democràtica? Efectivament. Jo crec que sí, eh?, efectivament.

I aquesta legitimitat democràtica, cara a què? Doncs, cara a allò que, quan ja no hi hagin més vies a nivell intern –perquè hi haurà un moment que si les exhaurim totes i les exercim totes, i totes no funcionen, cap d'elles funciona, no n'hi hauran més–, doncs, aquesta legitimitat democràtica pot servir..., «pot servir», dic, perquè pot servir per a un reconeixement a nivell internacional, però això s'ha de treballar, això s'ha de..., això s'ha de fer molta feina, perquè aquest reconeixement..., perquè, com vostè sap, hi ha tantes doctrines com casos hi han hagut, si agafes Kosovo, si agafes Montenegro, el Canadà –tantes doctrines com casos hi han hagut.

Aleshores, clar, dir «el dret internacional diu...», el dret internacional no diu –no diu. I ho ha dit abans el professor Carreras, es tracta d'un problema de reconeixement per part de la resta de la comunitat internacional, que siguem Estat o que no ho siguem. Per tant, és així: el dret arriba on arriba; el dret no pot tapar pedaços allà on ja no arriben més..., ja no hi han més possibilitats.

Quant a l'article 155... –també se m'ha preguntat per dos cantons..., i amb això, bé, em sembla que no em deixaria..., sí, si vostès em diuen que sí, que me'n deixo alguna, m'ho diuen, cap pregunta–, quant a l'article 155, senyor Pedret, jo vaig dir que es plantejava la possibilitat d'una suspensió i m'ho van posar en boca meva. Jo, pels motius que he exposat amb anterioritat, crec que l'article 155..., comparteixo amb vostè plenament que és per donar instruccions, per a determinades mesures, però és que la suspensió de l'autonomia és deixar..., bé, és que atemptem contra l'article 2, contra l'article 147 i contra l'article 152, però directament, perquè els estatuts només es poden modificar no unilateralment, sinó pels procediments que ells mateixos estableixen; però no perquè ho digui l'Estatut, sinó perquè ho diu la Constitució. Llavors, clar, estem atemptant directament contra la mateixa Constitució, si entenem que en l'article 155 hi cap aquesta possibilitat. Per tant...

Ah, em deixava una pregunta que m'ha fet vostè, senyor Pedret..., si crec que per la via de l'article 92 pot ser cridat tot el poble espanyol a participar en el referèndum. Sí. Oh, és clar, està previst. No seria contrari... Ara, per què ho hem de fer? Que és que el poble espanyol també...? De qui es vol independitzar? Perquè els referèndums, aquests instruments... (*Veus de fons.*) Llavors no l'he entès. Llavors no contesto. M'espero que vostè em repregunti... (*Veus de fons.*) D'acord. Doncs, acabo, eh?

Els referèndums són instruments –el dret– al servei de les voluntats que en cada moment es produeixin, de les

necessitats que en cada moment es produeixen. És a Catalunya on sembla que s'ha creat una majoria social que reclama una determinada actuació. A mi em sembla que els referèndums són instruments «al servei de». Si cridéssim a tot..., i llavors aquí un referèndum seria per conèixer si efectivament aquesta és la majoria o és que encara hi ha una altra majoria silenciosa que encara és més gran, eh? Seria per conèixer això.

Però, si fem servir el 92 –si fem servir el 92– per saber la voluntat de tot el poble espanyol, a mi em sembla que és allò que en diem en dret «un abús de dret». Perquè l'estem fent servir per a una finalitat, el dret, l'estem fent servir per a una finalitat que no és la pretesa, que és ser instrument en cada moment de les necessitats o de les reivindicacions ciutadanes que es produeixin en cada moment. Veig que em diu que no. No el dec haver entès, i, per tant, tornarem a dir-ho.

Per part meva, de moment...

La presidenta del Parlament

Molt bé, moltes gràcies. I si volen fer algun aclariment o alguna altra qüestió...? (*Marta Rovira i Vergés demana per parlar.*) Senyora Rovira...

Marta Rovira i Vergés

Sí, gràcies, presidenta. Molt ràpid. Jo en cap cas m'he referit al dret internacional, eh?, com una cosa que donés drets, diguéssim, sinó a l'evolució, diguéssim, de la doctrina internacional, que sí que d'alguna manera va construït la mateixa Cort Internacional. D'acord. Llavors, en aquest sentit, és la mateixa Cort Internacional, no?, que diu: «Jo no puc dir –de fet no se'm demana– explícitament si existeix el dret de secessió a nivell internacional, però sí que el que puc dir és que, quan existeix un nivell de conflicte» –no m'agrada la paraula, però...– «conflicte polític o tensió política, doncs, el que demanem és democràcia, democràcia i democràcia.» Era aquesta apreciació.

A mi m'ha quedat pendent una pregunta de la primera intervenció. Quan vostè ens explicava, d'una forma jo crec que genial, el principi d'unitat entès en el marc, diguéssim, constitucional, i que, per tant, això portava a la conclusió que la Constitució espanyola no prohibeix demanar sobre la possible secessió, independència de Catalunya, diguéssim, podríem equiparar també en aquest sentit la unitat a la integritat territorial, que moltes vegades fan servir també per impedir-nos, doncs, la possibilitat de preguntar sobre la secessió? La integritat territorial, no tant referida a la Constitució espanyola, sinó..., ara me'n vaig a un altre àmbit constitucional, a un altre marc constitucional –si no em pot contestar no passa res, eh?–, els tractats per exemple constitucionals de la Unió Europea. Perquè també, diguéssim, contraposen principi d'integritat territorial contra el principi democràtic, no? I jo crec que la mateixa argumentació que vostè inseria dintre l'àmbit de la Constitució espanyola seria transposable, diguéssim, al que serien els tractats constitucionals de la Unió Europea; la mateixa interpretació, en el sentit que el principi democràtic no pot ser mai un límit..., al

revés, el principi d'integritat territorial no pot ser mai un límit al principi democràtic, a l'exercici, diguéssim, de la democràcia. Aquesta pregunta. Ja està.

(*Ferran Pedret i Santos demana per parlar.*)

La presidenta del Parlament

Senyor Pedret...

Ferran Pedret i Santos

Sí, gràcies, presidenta. En primer lloc, per aclarir el que crec que ha estat un malentès. És a dir, el Grup Socialista entén que si s'ha de consultar els catalans i les catalanes sobre la qüestió específica de si volen o no formar un estat català independent, s'ha de preguntar exclusivament a aquest cos, eh? Però, com ha estat apuntat per gent que se situa en el camp sobiranista que consultar el conjunt dels ciutadans i ciutadanes de l'Estat podia ser una bona idea perquè permetia conèixer igualment quina era la voluntat política respecte a aquesta qüestió dels catalans i les catalanes, que òbviament també participarien d'aquesta consulta al conjunt dels ciutadans i ciutadanes espanyoles, jo li preguntava la seva opinió respecte a això. Perquè, al cap i a la fi, qualsevol de les vies que un pugui albirar per copsar quina és l'opinió dels catalans i les catalanes sobre això no té un efecte directe, com vostè ha exposat i com crec que pot convenir qualsevol jurista, sinó que, en tot cas, obre un període de negociacions, fins i tot la que des del meu Grup Socialista considerem la menys desitjable de les hipòtesis, que és la declaració unilateral d'independència, eh?, considerem que seria, doncs, certament molt negativa. Això també obriria un període de negociacions i no pas cap altra cosa, eh?

Per tant, si al final és això i del que es tracta és de conèixer la voluntat política dels catalans i les catalanes, bé, doncs, aquesta opció de consultar tothom també permetria conèixer-ho. És el que apunten alguns sobiranistes. A mi no és el que em semblava millor, però sí que li ho consultava en aquest sentit. Després... Ho dic, perquè m'ha contestat un parell de coses que jo li voldria dir. És veritat, no només la Llei de consultes no referendàries que estem tramitant, sinó també la 4/2010 té la limitació de l'àmbit competencial.

Hauríem de discutir molt sobre el que vostè m'ha dit, eh?, sobre aquesta doctrina del Constitucional sobre considerar l'àmbit competencial en sentit més ampli, perquè, com sap, quan el Tribunal Constitucional s'ha referit exclusivament als referèndums té una visió certament més restrictiva sobre la seva capacitat per alterar l'ordre constitucional, etcètera. Però el que sí que em sembla que és exigible –ho dic perquè vostè ho apuntava–, que la pregunta sigui clara; exigible que la pregunta sigui clara perquè el resultat sigui inequívoc. Si no, diguem-ne, haurem fet un procés molt difícil per acabar sense tenir massa clar què volia la gent, si la pregunta no és clara i el resultat no és inequívoc. I si del que es tracta és de preguntar sobre quelcom tan transcendent com és la independència o no de Catalunya, el que ens sembla als socialistes absolutament exigible, de tot punt exigible, és que el procés comp-

ti amb les garanties pròpies d'un procés electoral, eh? Perquè, si no, ens sembla que també farem un mal favor a qualsevol...

I, per últim, en aquesta entrevista, que no la hi he pogut citar tota, però vostè la coneix perquè era l'entrevistada, vostè fa molt d'èmfasi en la necessitat que la consulta trobi, diguem-ne, un marc d'acord, un marc legal d'acord amb l'Estat per permetre que desplegui efectes després en aquest procés de negociació. Nosaltres li diem que en això hi convenim, és en el que hem estat insistint des del principi, i no per una qüestió de subordinació, sinó també perquè nosaltres entenem que aquest acord és necessari perquè es pugui produir també un acord intern entre els catalans i les catalanes. Nosaltres el que creiem és que qualsevol procés d'aquesta mena per preguntar sobre quelcom tan delicat com és això necessita que d'entrada una amplíssima majoria dels catalans i de les catalanes li reconeguin licitud, legitimitat al procés que s'endegui, diguem-ne, amb un vel d'ignorància respecte al resultat que se'n pugui desprendre, perquè, si no, les situacions de conflicte es poden donar.

I no em puc estar de dir que del que parla la Cort Internacional de Justícia, per exemple amb l'opinió consultiva que evacuen en el tema de Kosovo, és efectivament que no es poden pronunciar sobre el dret a la lliure determinació en un estat prèviament constituït, etcètera, i fan una sèrie de consideracions molt *ad hoc* sobre la situació de Kosovo, que no era una situació de conflicte polític, era una situació d'escenari postbèl·lic, amb un conflicte armat encara latent, amb violència política i, per tant, no era simplement una qüestió de no trobar quina és la via per poder consultar o no, o de si l'article 155 de la Constitució preveu la suspensió, preveu mecanismes d'intervenció, eh? Ho dic perquè vostè també, al final de la seva primera intervenció, ha fet una advertència que em sembla que en aquest moment està molt fora de lloc, i esperem que ho estigui sempre, eh?

Molt bé.

La presidenta del Parlament

Senyor Bosch... No?, tampoc? (*Pausa.*) Doncs, senyora Barceló.

Mercè Barceló i Serramalera

El tema de la senyora Rovira, el que em planteja de la integritat territorial. Precisament és que la mateixa Unió Europea ho ha entès en el sentit que vostè mateixa ha plantejat, eh? No planteja altres problemes més enllà.

I amb senyor Pedret no puc més que estar d'acord amb tot el que ha plantejat. Estic d'acord que no s'ha de fer servir el 92 amb una finalitat diferent de la que hauria de tenir pel moment polític en què s'està vivint; estic d'acord que la pregunta ha de ser clara perquè, si no, no faríem una consulta, faríem una enquesta, eh?, i això seria una altra qüestió; i estic d'acord en el tema de Kosovo. I estic també d'acord que tant de bo, doncs, el marc..., amb tots aquests instruments que tenim, que

en són molts i estem en un estat democràtic, que tot això arribi a bon port. Perquè els instruments hi són; ara falta, potser, veure les voluntats.

La presidenta del Parlament

Si no hi ha cap altra pregunta, agrair a la doctora Barceló la seva paciència per esperar-se, les seves intervencions, molt clares, i les respostes a totes les preguntes. I esperem veure-la en alguna altra ocasió aquí, al Parlament.

Moltes gràcies.

Mercè Barceló i Serramalera

Gràcies a vosaltres.

La presidenta del Parlament

Ens acomiadem d'ella, però no es moguin, que hem de parlar cinc minuts.

La sessió se suspèn a dos quarts de vuit del vespre i catorze minuts i es reprèn a tres quarts de vuit.

La presidenta del Parlament

Bé..., és demanar l'ampliació de l'ordre del dia d'aquesta sessió.

Pla de treball

de la comissió (tram. 394-00006/10) (continuació)

Per votar la compareixença del senyor Patrick Taillon, professor de dret constitucional, dret públic comparat i dret administratiu de la Universitat Laval, del Quebec. D'aquesta persona, ja en vam parlar, o d'alguna altra relacionada amb el Quebec. Sabem que està

aquí aquest trimestre, i llavors seria, la votació, si estan d'acord perquè el convidem a venir en la propera sessió. D'acord? (*Pausa. Veus de fons.*) Sí, sí..., ja ho sé –ja ho sé.

(*El tercer punt de l'ordre del dia és aprovat per assentiment.*)

Llavors, el professor Patrick Taillon és autor, entre d'altres obres publicades, de l'assaig crític amb el títol *El referèndum, expressió directa de la sobirania del poble?* –amb interrogant–, i ha participat, recentment, en la quarta sessió del Fòrum sobre el dret a decidir, organitzat per l'Institut d'Estudis Autònomic, el proppassat 27 de setembre.

Llavors, també, dir-los que en aquesta propera sessió està previst que també comparegui el doctor José Antonio González Casanova, que també va ser demanat.

Inicialment la reunió estava prevista per al dia 12, però jo els demano que apuntin el dia 11, perquè, com que, a més, em consta que ja estan vostès en reunions internes per tractar d'algunes de les propostes que es podrien fer des del Parlament, si és possible aquest dia 11, que és dilluns, poder rebre aquestes dues persones i, a més, tractar, si és que hi ha algun acord respecte a alguna proposta a presentar en el Ple del Parlament..., doncs, ja ho faríem en aquesta sessió, que és dilluns, i ens permetria dimarts passar-la per la Mesa i per Junta de Portaveus. D'acord? (*Pausa.*)

Doncs, llavors, res més.

I s'aixeca la sessió.

La sessió s'aixeca a tres quarts de vuit del vespre i dos minuts.